

สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน
Colour Nature from Lacquer Painting using Alternative Materials

ณรงค์ แสงสวัสดิ์

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน
ประจำปีงบประมาณ 2564
ลิขสิทธิ์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อเรื่อง สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน

ผู้วิจัย ณรงค์ แสงสวัสดิ์

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย สนั่น รัตนะ

(ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม)

วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 2564

บทคัดย่อ

จิตรกรรมรักสี เป็นงานศิลปกรรมอันทรงคุณค่าของไทย บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่โดดเด่น และแสดงถึงควมมีอัตลักษณ์เฉพาะตน แต่ปัจจุบันงานจิตรกรรมรักสียังขาดการสืบทอด ประกอบกับการสร้างสรรค์ผลงานต้องใช้วัสดุที่ไม่มีจำหน่ายในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องหาสิ่งทดแทนที่มีความใกล้เคียงกับของเดิมมาผสมผสานดัดแปลง เพื่อสืบทอดให้คงอยู่เป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลังและอนุรักษ์มิให้เสื่อมสลาย

“สีส่นในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานผ่านจินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกจากความประทับใจในสีส่นของธรรมชาติ นอกเหนือจากการปลดปล่อยอารมณ์แห่งความสนุกผ่านการสร้างสรรค์ผลงานแล้ว “แลคเกอร์” วัสดุที่ผู้วิจัยนำมาใช้ทดแทน “ยางรักจากธรรมชาติ” นั้น สามารถตอบโจทย์ของการทดแทนได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการและความจำเป็นเร่งด่วนได้ทันทีเมื่อต้องการสร้างสรรค์ผลงาน

คำสำคัญ : จิตรกรรมรักสี ทดแทน สีสิ้น ธรรมชาติ

Title Colour Nature from Lacquer Painting using Alternative Materials
Researcher Narong Sangsawat
Adviser Sanan Rattana
 (Fellow of The Royal Society of Thailand, Academy of Arts,
 Category of Fine Arts, Discipline of Painting)

College of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture 2564

Abstract

Lacquer Painting is a valuable art work of Thailand. Indicates a distinctive Thai identity. and showing their unique identity. But at present, Lacquer Painting still lacks inheritance. and must use materials that are not available in Thailand therefore, it must find a replacement that is close to the original to mix and modify. In order to continue to be a legacy for future generations and to conserve them from decay.

“Colour Nature from Lacquer Painting using Alternative Materials” is the creation of works through imagination, emotions and feelings from the impression of the colors of nature y releasing the emotion of fun through the creation, “Lacquer” a material used to replace “Lacquer varnish”, can be a very effective and efficient substitute. Able to respond immediately to needs and urgency when creating works.

Keywords : Lacquer Painting, Replace, Colour, Nature

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยสร้างสรรค์ “สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์สนั่น รัตน์ะ ราชบัณฑิต ประภทวิชชาจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม ซึ่งเป็นทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ได้ให้ความเมตตา แนะนำ สนับสนุน ให้ความอนุเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด จนโครงการวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนญาติพี่น้อง ที่คอยให้คำปรึกษาในเรื่องราวต่างๆ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนทุนวิจัยสร้างสรรค์ ขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรวิทยาลัยช่างศิลป์ ที่คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก จนโครงการนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ณรงค์ แสงสวัสดิ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
Abstract.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	2
แนวความคิดของการสร้างสรรค์.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2 ที่มาของงานสร้างสรรค์.....	4
จิตรกรรมรักสี.....	4
ยางรัก.....	5
แหล่งยางรักในเอเชีย.....	6
แหล่งยางรักในประเทศไทย.....	6
การใช้ยางรักในประเทศไทย.....	7
การใช้วัสดุชนิดอื่นทดแทนยางรัก.....	9
แลคเกอร์ (Lacquer).....	10
องค์ประกอบของแลคเกอร์.....	10
คุณสมบัติของแลคเกอร์.....	11
ประโยชน์ของแลคเกอร์.....	11
พิษของแลคเกอร์.....	12
อิทธิพลที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน.....	13

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	16
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางตามขอบเขตของการสร้างสรรค์ผลงาน.....	21
การหาวัสดุทดแทนที่มีความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	22
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	23
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	24
บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	39
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 1.....	40
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 2.....	41
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 3.....	43
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 4.....	44
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 5.....	45
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 6.....	47
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 7.....	48
การวิเคราะห์ผลงานชิ้นที่ 8.....	49
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและประเมินผล.....	50
บรรณานุกรม.....	54
ภาคผนวก.....	55
ภาคผนวก ก ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งราชบัณฑิต.....	56
ภาคผนวก ข แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์.....	57
ภาคผนวก ค ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่อง ผู้ได้รับทุนงานวิจัย.....	59
ประวัติผู้วิจัย.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านศิลปะที่ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศที่มีงานจิตรกรรมพื้นเมืองหลายประเภท งานจิตรกรรมประเภทหนึ่งที่มีลักษณะโดดเด่นและเป็นศิลปะประจำชาติของเวียดนามก็คือจิตรกรรมรักสี ซึ่งสามารถพบเห็นได้ทั่วไปตามห้องแสดงภาพหอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความชอบและประทับใจในงานจิตรกรรมรักสี จึงได้ซื้อวัสดุอุปกรณ์กลับมาที่ประเทศไทยโดยคิดว่าจะทำงานในลักษณะนี้บ้าง

นับว่าเป็นโชคที่วิทยาลัยช่างศิลป์ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่มีอาจารย์สนั่น รัตนะ ผู้ซึ่งมีความสามารถ มีความรอบรู้เกี่ยวกับงานประเภทลายรดน้ำและงานกำมะลอ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรมไทยที่มีความประณีต วิจิตรงดงาม และมีเอกลักษณ์อันโดดเด่น ท่านเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลในแวดวงนี้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งอาจารย์สนั่น รัตนะ เป็นราชบัณฑิตประเภทวิชาวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม ท่านได้ให้ความเมตตาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนเป็นแบบอย่างและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้วิจัยเริ่มเรียนรู้และทดลองสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรักสีจนประสบความสำเร็จ

ต่อมาผู้วิจัยต้องการพัฒนาตนเองโดยคิดจะทำงานจิตรกรรมรักสีอีก แต่ด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่ซื้อมาจากประเทศเวียดนามไม่เพียงพอ จึงได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์สนั่น รัตนะ ทำให้ทราบว่าจิตรกรรมรักสีของไทยมีมาเนิ่นนานแล้ว และมีการอนุรักษ์สืบทอดมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (ปัจจุบัน) ซึ่งได้ปรากฏร่องรอยและสามารถสืบค้นได้ตามวัด หอไตร บานประตูโบสถ์ บางวัดมีการเขียนแต่สีเพียงอย่างเดียว ไม่มีการปิดทอง แสดงว่าในประเทศไทยก็มีวัสดุในการที่จะนำมาทำงานได้ แต่ในปัจจุบันวัสดุเหล่านี้หาใช้ได้ยากจากสาเหตุหลายประการ ประกอบกับคุณภาพของยางรักที่ดันทันมีน้อยและราคาสูง จึงยากที่จะแสวงหาเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานได้

ด้วยปัญหาการขาดแคลนวัสดุที่เกิดขึ้นนี้ จึงเป็นที่มาของงานวิจัยสร้างสรรค์ ชุด “สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” ซึ่งเป็นผลงานที่สื่อให้เห็นถึงความงามของบรรยากาศท่ามกลางธรรมชาติที่เกิดจากประสบการณ์ การพบเห็น ความรู้สึก และจินตนาการของผู้วิจัย ผ่านผลงานจิตรกรรมที่ใช้วัสดุทดแทนในเทคนิคจิตรกรรมรักสี ที่ได้รับอิทธิพลมาจากการงานช่างศิลปกรรมชั้นสูงอันทรงคุณค่าของไทย บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่โดดเด่น

และแสดงถึงควมมีอัตลักษณ์เฉพาะตน หากแต่ปัจจุบันงานจิตรกรรมรักสียังขาดการสืบทอด ประกอบกับการสร้างสรรค์ผลงานต้องใช้วัสดุที่ไม่มีจำหน่ายในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องหาสิ่งทดแทนที่มีความใกล้เคียงกับของเดิมมาผสมผสานดัดแปลง

การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงมีความท้าทายและมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงสำคัญในคุณค่าของงานจิตรกรรมรักสี และมีความประสงค์ที่จะสืบทอดให้คงอยู่เป็นมรดกแก่อนุชนรุ่นหลังเพื่ออนุรักษ์มิให้เสื่อมสลาย

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมโดยใช้วัสดุทดแทนในเทคนิคจิตรกรรมรักสีบนแผ่นไม้อัด ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร จำนวน 8 ชิ้น เพื่อแสดงออกถึงบรรยากาศของสีสันในธรรมชาติในรูปแบบศิลปะนามธรรม มีขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านการสัมผัสรับรู้ด้วยตา ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากสถานที่จริงโดยการถ่ายภาพ เกิดเป็นประสบการณ์ที่นำมาบูรณาการร่วมกับจินตนาการส่วนตัว แล้วสร้างสรรค์ผลงานด้วยการคลี่คลายรูปร่างรูปทรงจากธรรมชาติให้เรียบง่ายและมีอิสระ เน้นการใช้สีสันในผลงาน และมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน

แนวความคิดของการสร้างสรรค์

“สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” เป็นผลงานจิตรกรรมที่แสดงออกถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมด้วยวัสดุทดแทนสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย ผ่านการถ่ายทอดบรรยากาศสีสันในธรรมชาติที่เชื่อมโยงกับการรับรู้ด้วยความรู้สึก แสดงให้เห็นถึงความงามทางสุนทรียภาพผ่านผลงานจิตรกรรมรักสีที่ใช้วัสดุทดแทนที่ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้วิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลงานสร้างสรรค์มีความลงตัว เป็นเอกภาพ มีคุณค่าทางทัศนศิลป์ สอดคล้องกับแนวความคิด และเป็นการสืบสานงานจิตรกรรมรักสี และสืบทอดให้คงอยู่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมแก่อนุชนรุ่นหลัง

2. ได้ผลการศึกษาวิจัยและผลงานสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุทดแทนในเทคนิคจิตรกรรมรักสีเรื่อง สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน

3. ได้นำเสนอแนวความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานจากประสบการณ์และจินตนาการ ส่วนตัวที่แสดงออกถึงบรรยากาศและความสวยงามของธรรมชาติ

4. ผลงานที่สร้างขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับปริญญาตรีได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

- จิตรกรรมรักสี : งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาด ระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น เพื่อให้เกิดภาพสองมิติโดยใช้สีฝุ่นผสมยางรัก
- ทดแทน : ทดแทน ขดใช้ หรือขดเขยสิ่งขาดไป
- สีเส้น : มีชีวิตชีวา มีจุดเด่น หรือมีลักษณะเด่น
- ธรรมชาติ : สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้นๆ เมื่อสัมผัสรับรู้จากสิ่งที่ปรากฏ มีผลทางอารมณ์และความรู้สึก

บทที่ 2

ที่มาของงานสร้างสรรค์

“สีส่นในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ ผลงานในรูปแบบจิตรกรรมรักสี (Lacquer painting) นำเสนอให้เห็นถึงกระบวนการสร้างสรรค์ ผลงานที่ผ่านการประยุกต์และพัฒนาจนเกิดรูปแบบอัตลักษณ์เฉพาะ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนการใช้วัสดุที่พัฒนาจากรูปแบบดั้งเดิม โดยผลงานสร้างสรรค์สามารถสื่อให้เห็นถึง สุนทรียภาพของงามจากธรรมชาติที่สะท้อนผ่านการพบเห็นจากประสบการณ์ส่วนตัว แล้วนำมาบูรณาการกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จิตรกรรมรักสี

จิตรกรรม (Painting) หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการขีดเขียน การวาด และระบายสีลงบนระนาบแบนราบ เช่น กระดาษ ผ้าใบ ผนัง ฯลฯ เพื่อให้เกิดภาพเป็นงานศิลปะ ที่มีสองมิติ เป็นรูปแบบที่ไม่มีควมลึกหรือขนุนหนา แต่สามารถเขียนลงตาให้เห็นว่ามีควมลึกหรือขนุนได้ จิตรกรรมมีหลายแขนง จึงมีการเรียกชื่อของจิตรกรรมแต่ละแขนงแตกต่างกันไปโดยพิจารณาจากวัสดุที่ใช้หรือจากเรื่องราว

จิตรกรรมรักสี (Lacquer Painting) เป็นเทคนิคการเขียนภาพจิตรกรรมของจีนโบราณ เผยแพร่ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งประเทศญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม รวมทั้งประเทศไทย โดยเป็น การเขียนภาพระบายสีให้เกิดเป็นภาพด้วยสีฝุ่นผสมกับยางรักใส จะเกิดเป็นลักษณะเหมือน สีน้ำมัน แต่มีความเหนียวหนืดมากกว่า เมื่อแห้งแล้วจะมีความคงทนต่อความชื้น การระบายสี มีหลายวิธีตามความถนัดของศิลปิน แต่จะมีการระบายสีทับซ้อนกันหลายชั้น เมื่อสีแห้งสนิท จะใช้กระดาษทรายหรือหินลับมีดขัดปรับผิวหน้าของภาพผลงานให้เรียบเนียนเสมอกัน ศิลปิน บางคนอาจใช้วัสดุอื่นๆ ดัดผสมผสานลงในผลงาน เช่น เปลือกไข่ ทองคำเปลวหรือแผ่นเงินเปลว

ในประเทศเวียดนามมีการสืบทอดเทคนิคงานรักสีมาจากประเทศจีนเป็นเวลายาวนาน นับพันปี จนกลายเป็นจิตรกรรมแบบประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ มีศูนย์กลางการเรียนรู้ใน สถาบันการศึกษาที่เมืองเว้ แล้วขยายต่อไปที่เมืองฮานอย ปัจจุบันมีการสืบทอด สร้างสรรค์ เทคนิควิธีการรูปแบบใหม่ๆ เป็นศิลปกรรมร่วมสมัย แต่ยังคงรักษากรมวิธีแบบโบราณไว้ได้เป็นอย่างดี

สำหรับประเทศไทย งานรักสีได้รับอิทธิพลทางเทคนิคจากประเทศจีนตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และพัฒนารูปแบบจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเชื้อชาติ โดยการผสมผสานงานรักสีกับงานลายรดน้ำเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน แต่สีในประเทศไทยที่ผสมได้มีไม่มากนัก ได้แก่ สีแดงที่เกิดจากการผสมยางรักใสกับสีแดงชาติ สีน้ำเงินหม่นๆ สีเขียวอมดำ สีน้ำตาล และสีเทา โดยการระบายขึ้นรูปเป็นภาพจิตรกรรม แล้วจึงเขียนน้ำยาหรรดาล ลงรักปิดทองรดน้ำ ให้เกิดเป็นภาพเล่าเรื่อง มีการใส่รายละเอียดของภาพและลวดลายให้มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศไทย

ยางรัก

“รัก” เป็นชื่อยางไม้ชนิดหนึ่งที่ได้จากต้นรัก ซึ่งเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีหลายชนิดแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่แต่ละถิ่น แต่ยางรักที่ได้จะมีคุณสมบัติคล้ายๆ กัน

ยางจากต้นรักเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งงานจิตรกรรมรักสี และงานศิลปะลายกัมมะลอ ซึ่งจะต้องใช้ความเหนียวของยางไม้ชนิดนี้มาผสมกับสีฝุ่น เพื่อให้เกิดเป็นรักสีต่างๆ ใช้ระบายเป็นภาพหรือเตรียมพื้นรองรับภาพ หรือการใช้ยางรักในกระบวนการของการเขียนลายรดน้ำด้วย

“ต้นรัก” (Lacquer Tree) เป็นพืชที่อยู่ในวงศ์ Anacardiaceae ที่ขึ้นกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ประเทศเขตร้อนและอบอุ่นทั่วโลกมีการค้นพบแล้วทั้งสิ้น 70 สกุล ประมาณ 600 ชนิด ที่นิยมเจาะเอาเยางมาใช้จะเป็นพืชในสกุลรักหลวง ในประเทศไทยมี 9 ชนิด มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค เช่น รักเขมร (ระนอง) รักเขา (ตราด) รักขบ (ระนอง พังงา นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล) รักน้อย (เชียงใหม่ แพร่) รักบ้าน (กรุงเทพฯ สงขลา นราธิวาส) รักขี้หมู (ลำปาง) อัก, อักหลวง, รักใหญ่, อักขี้หมู, อักหมู (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน) รักใหญ่, รักหลวง (จันทบุรี มุกดาหาร) รักน้ำ (สุราษฎร์ธานี) รักโบหนุ่ย (ปัตตานี) ชู้ (ตาก) เป็นต้น

ต้นรักในประเทศไทย เมียนมา ลาว และอินเดีย ส่วนใหญ่ได้มาจากต้นรักชื่อ *Melanorrhoea usitata* Wall ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในเขตร้อนของทวีปเอเชียถึงภูมิภาคในประเทศกลุ่มอาเซียน ส่วนในประเทศเวียดนามนิยมกรีดยางจากต้นแกนมอ (*Rhus succedanea* Linn) ที่มีอยู่ทั่วไปตามป่าเขา รวมทั้งมีการปลูกเพิ่มเติมเพื่อผลิตเอาน้ำยางมาใช้ในอุตสาหกรรม การผลิตน้ำยาทาเคลือบเฟอร์นิเจอร์ให้เป็นเงางาม นอกจากนี้ยังมีการค้นหาและทดลองกรีดยางจากต้นมะม่วงป่า มะม่วงหิมพานต์ และต้นไม้ในตระกูลมะม่วงอีกหลายชนิด ในประเทศไทยมีการทดลองปลูกต้นรักหลวงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยทางด้านการช่าง

แหล่งยางรักในเอเชีย

ในทวีปเอเชีย สามารถแบ่งกลุ่มของแหล่งยางรักได้เป็น 3 พื้นที่ใหญ่ๆ ดังนี้

1. แหล่งยางรักที่ได้น้ำยางจากต้นรักสกุลไม้รักใหญ่ (Gluta Usitata Wall) ซึ่งขึ้นอยู่ในพื้นที่บริเวณกว้าง ตั้งแต่ประเทศอินเดีย เมียนมา ลาว เวียดนาม กัมพูชา และประเทศจีนตอนใต้
2. แหล่งยางรักที่ได้น้ำยางจากต้นรักสกุลไม้แก่นมอ (Rhus Succedanea Linn) ขึ้นอยู่ในพื้นที่ประเทศลาว กัมพูชา เวียดนาม และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ยางรักจากต้นไม้นี้ชนิดนี้เป็นที่นิยมกันอย่างยาวนานในประเทศเวียดนาม รวมทั้งส่งเสริมการปลูกเพื่อนำมาใช้ในการอุตสาหกรรม แต่ในประเทศไทยยังไม่พบหลักฐานว่ามีการเจาะยางจากต้นไม้นี้ชนิดนี้
3. แหล่งยางรักที่ได้น้ำยางจากต้นรักสกุลไม้รักจีน (R. Viminifera) เป็นพันธุ์ไม้ที่ขึ้นแพร่หลายอยู่ในพื้นที่ประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น เป็นพันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาใช้อย่างยาวนานมากที่สุด มีการคัดเลือกพันธุ์และมีการเพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ

แหล่งยางรักในประเทศไทย

ต้นรักในประเทศไทยมีขึ้นอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ในอดีตมีการเจาะยางเพื่อนำมาใช้ในการอุตสาหกรรมทำน้ำยาเคลือบผิวเฟอร์นิเจอร์ และใช้ในงานช่างไทยสกุลช่างสิบหมู่ สาขาช่างรัก โดยใชยางรักเป็นส่วนประกอบสำคัญของงานเฉพาะสาขานั้นๆ การเจาะยางรักของไทยในอดีตมีมากถึงขั้นส่งเป็นสินค้าออกไปขายที่ประเทศญี่ปุ่นและเวียดนาม ต่อมาค่อยๆ หมดความนิยมลงจนขาดผู้รู้ผู้ชำนาญในการเจาะยางรัก ประกอบกับความจำเป็นในการใช้ยางรักลดน้อยลงเนื่องจากมีวัสดุอย่างอื่นทดแทน ทำให้บางแหล่งเลิกทำการเจาะยางรักเพื่อนำออกจำหน่าย

แหล่งยางรักที่สำคัญของไทยจำแนกได้ 3 แหล่ง ดังนี้

1. แหล่งยางรักเชียงใหม่ ยางรักที่ได้จากแหล่งนี้อยู่ทางภาคเหนือของไทย มีมากในจังหวัดเชียงใหม่ ยางจากต้นรักใหญ่หรืออีกหมู่ น้ำยางที่ได้จะมีสีขาวหม่นๆ เมื่อแรกที้นำมาทาจะมีสีเทาคล้ายสีโคลน และจะค่อยๆ เปลี่ยนสีเข้ม เมื่อยางรักทำปฏิกิริยากับอากาศจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มจนเกือบดำ ยางรักเชียงใหม่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงบันทึกไว้ในสาส์นสมเด็จ ครั้งที่ก่อสร้างวัดเบญจมบพิตรว่า เป็นยางรักที่มีคุณภาพต่ำกว่า

ยางรักจากแหล่งอื่นของไทย ปัจจุบันยางรักจากแหล่งนี้ยังคงมีการเจาะอยู่บ้างในแถบอำเภอมวกก่อ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แต่ปริมาณยังไม่มากพอ จึงมีการนำเข้ายางรักจากเมืองเชียงตุง ประเทศเมียนมา น้ำยางจะมีสีดำ เนื่องจากมีการบรรจุยางในปื๊บสังกะสี ทำให้เกิดปฏิกิริยาทางเคมี รวมทั้งมีการปลอมปนโดยเติมวัสดุอื่นๆ ที่ทำให้ได้ปริมาณน้ำยางมากขึ้น ปัจจุบันต้นรักชนิดนี้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำลังทำการเพาะปลูกตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2551 เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาช่างไทยที่ใช้ยางรักในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ

2. แหล่งยางรักอุบล ยางรักจากแหล่งนี้ได้จากต้นน้ำเกลี้ยงหรือต้นรักน้อย ตามไร่เนาและภูเขาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเจาะยางกันมากในอำเภอม่วงสามสิบ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ยางที่ได้จะมีลักษณะใส สีน้ำตาล ถึงแม้ว่ายางจะทำปฏิกิริยาทางเคมีกับภาชนะที่บรรจุ แต่ยังคงความโปร่งใสมากกว่ายางรักจากแหล่งอื่นๆ ปัจจุบันหายางรักจากแหล่งนี้ได้น้อย เนื่องจากผู้ชำนาญการเจาะเหลือน้อย และเลิกประกอบอาชีพนี้เกือบหมด

3. แหล่งยางรักไชยา ยางรักที่ได้จากแหล่งนี้อยู่ในแถบพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ลงไป ได้จากต้นรักขบ หรือรักเขา ในอดีตจัดเป็นยางรักที่มีคุณภาพดีที่สุดของประเทศไทย ตามความในบันทึกสาสน์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานครราชวินิตวงศ์ ทรงควบคุมการก่อสร้างพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรว่าได้ทรงเลือกใช้ยางรักจากไชยาในงานช่างรักของอุโบสถหลังนี้ ปัจจุบันยางรักจากแหล่งนี้ไม่มีการผลิตแล้ว เนื่องจากขาดการสืบทอดความรู้ในการเจาะยางรัก ปริมาณต้นรักเหลือน้อยลง และประชาชนมีความต้องการใช้พื้นที่เพื่อปลูกพืชอย่างอื่น รวมทั้งเนื้อไม้มีตลาดสวดยามนิยมนำไปทำเฟอร์นิเจอร์ และน้ำยางมีพิษเป็นอันตรายหากคนเข้าใกล้ จึงค่อนข้างเสีย

การใช้ยางรักในประเทศไทย

ในประเทศไทย มีหลักฐานการใช้ยางรักกับงานช่างไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี งานลงรักปิดทองผิวเกลี้ยงองค์พระปฎิมา มีทั้งการลงรักรองพื้นสีดำและสีแดงก่อนการปิดทองคำเปลว และอีกตำนานหนึ่งที่เล่าขานกันว่า พระร่วง กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ทรงมีฤทธานุภาพมาก สามารถดักน้ำใส่ชะลอม ส่งน้ำเป็นส่วยให้กับกษัตริย์ขอม จากตำนานนี้ทำให้สันนิษฐานว่า ชนเผ่าไทยมีความรู้ความชำนาญในการทำเครื่องใช้ที่สานด้วยไม้ไผ่ แล้วลงสมุก

ทาเคลือบภาชนะจักสาน ใช้ต้มน้ำخنส่งไปได้ไกลๆ ซึ่งอาจมีลักษณะตรงกับงานเครื่องเงินของไทยหรือของอาเซียนในปัจจุบัน

งานช่างประเภทอื่นๆ ที่ใช้อย่างรักเป็นส่วนสำคัญ ทั้งการประดับกระจก ประดับมุก งานเครื่องเงิน ลายฉลุ ปิดทองคำเปลว งานช่างเขียนน้ำยาหรรดาลงรักปิดทองรดน้ำ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าลายรดน้ำ เป็นต้นกำเนิดความรู้ของช่างไทยที่บรรพบุรุษได้ใช้ภูมิปัญญา คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นเป็นชาติแรกของโลก งานเขียนลายกัมมะลอที่ผสมผสานพัฒนาเทคนิควิธีการเขียนรักสีแบบจีน กับงานช่างลายรดน้ำแบบไทย รวมถึงงานช่างอื่นๆ อีกหลากหลายชนิด (สนั่น รัตนะ. 2559, หน้า 1-14)

ต้นรักที่มีความสำคัญและใช้เจาะเก็บยางรักเพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรมเครื่องรักและเครื่องเงินของไทยและพม่า คือ ต้นรักใหญ่ ยางรักนี้บางแห่งเรียกว่า น้ำเกลี้ยง หรือรักน้ำเกลี้ยง ยางรักแต่ละชนิดที่ช่างรักจะใช้ประกอบในการทำงานเครื่องรักมีอยู่หลายชนิด มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันดังนี้

1. รักดิบ คือยางรักสดที่ได้จากการกรีดหรือสับจากต้นรัก ลักษณะเป็นของเหลวสีขาว เมื่อทิ้งไว้สักระยะหนึ่งจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลไหม้ รักดิบนี้จะต้องผ่านการกรองให้ปราศจากสิ่งสกปรกปะปน และจะต้องได้รับการชันน้ำที่เจืออยู่ตามธรรมชาติในยางรักให้ระเหยออกตามสมควรเสียก่อน จึงจะนำไปประกอบงานเครื่องรักได้

2. รักน้ำเกลี้ยง คือรักดิบที่ผ่านการกรองและได้รับการชันน้ำเรียบร้อยแล้ว เป็นน้ำยางรักบริสุทธิ์ จึงเรียกว่า รักน้ำเกลี้ยง เป็นวัสดุพื้นฐานในการประกอบงานเครื่องรักชนิดต่างๆ เช่น ผสมสมุก ถมพื้น ทาผิว

3. รักสมุก คือรักน้ำเกลี้ยงผสมกับสมุก มีลักษณะเป็นของเหลวค่อนข้างข้น ใช้สำหรับอุดแนวทางลงพื้นและถมพื้น

4. รักเกลี้ยง คือรักน้ำเกลี้ยงผสมกับสมุก ถ่าน ใบตองแห้งปน บางทีเรียกว่า สมุกดิบ ใช้เฉพาะงานอุดรู ยาร่อง ยาแนวบนพื้นก่อนทาลงรักสำหรับปิดทองคำเปลว

5. รักเช็ด คือรักน้ำเกลี้ยงที่นำมาเคี่ยวบนไฟอ่อนๆ เพื่อไล่น้ำให้ระเหยออกมากที่สุดจนได้เนื้อรักข้นและเหนียวจัด สำหรับใช้แตะ ทา หรือเช็ดลงบนพื้นแต่บางๆ เพื่อปิดทองคำเปลวหรือทำชักเงาผิวหน้างานเครื่องรัก

6. รักใส คือรักน้ำเกลี้ยงที่ผ่านกรรมวิธีสกัดให้สีอ่อนจาง และเนื้อโปร่งใสมากกว่ารักน้ำเกลี้ยง สำหรับใช้ผสมสีต่างๆ ให้เป็นรักสี

รักแต่ละชนิดดังที่กล่าวมานี้ ล้วนมีที่มาจากรักดิบทั้งสิ้น รักแต่ละชนิดจะมีคุณภาพมากหรือน้อย เมื่อนำมาประกอบงานเครื่องรักแล้วจะได้งานที่ดีมีความคงทนถาวรเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติพื้นฐานของรักดิบที่ช่างรักจะต้องรู้จักเลือกรักดิบที่มีคุณภาพดีมาใช้ (พระสมเด็จวัดระฆัง. 2562. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/274227139897992/posts/276189683035071/>)

การใช้วัสดุชนิดอื่นทดแทนยางรัก

สำหรับในทางศิลปะ การคัดเลือกยางรักเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากยางรักที่มีขายตามท้องตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศอาจไม่ได้เป็นยางรักที่บริสุทธิ์ทั้งหมด อาจมีส่วนผสมอื่นเพื่อเพิ่มปริมาณก็ได้ เช่น น้ำมันดิน น้ำมันยาง น้ำเปล่า ฯลฯ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิควิธีและวัตถุดิบที่ใช้ในการสร้างงานจิตรกรรมรักสีกับอาจารย์สนั่น รัตน์ะ ผู้ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นครูช่างรักและช่างลายรดน้ำอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ท่านได้คิดค้น ทดลอง และต่อยอดเทคนิคการใช้ยางรักมาเป็นเวลานาน แต่เนื่องจากยางรักคุณภาพดีในประเทศไทยหายากมาก เวลาจะใช้ยางรักสร้างสรรค์ผลงานต้องสั่งซื้อจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศเวียดนาม แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการเดินทางไปซื้อเอง และข้อจำกัดของการสั่งซื้อออนไลน์ ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในเรื่องของราคาและคุณภาพ ทำให้ต้องหาวัสดุชนิดอื่นมาทดแทน

หลังจากที่ได้เรียนรู้และทดลองสร้างงานจิตรกรรมรักสี ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่ คือมีสิ่งที่สามารถนำมาใช้ทดแทนยางรักได้ และให้ผลลัพธ์ที่ใกล้เคียงกัน นั่นก็คือ “แลคเกอร์” ซึ่งเป็นการใช้วัสดุทดแทนที่หาได้ง่าย มีคุณสมบัติเด่นคือแห้งเร็วกว่าการใช้ยางรักจากธรรมชาติ และให้สีสดใสที่สุดว่า ประกอบกับต้นทุนในการสร้างสรรค์ผลงานต่ำกว่าการใช้ยางรักจากธรรมชาติ ด้วยเหตุผลนี้จึงเป็นที่มาของการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้แลคเกอร์แทนยางรักจากธรรมชาติ

แลคเกอร์ (Lacquer)

แลคเกอร์ถูกค้นพบครั้งแรกในประเทศจีน เป็นสารเคลือบผิววัสดุชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติคือระเหยไว ประกอบด้วยไนโตรเซลลูโลส, พลาสติกไซเซออร์, เอทิล แอลกอฮอล์, เรซิน, และแบททิล อาซิเตท แลคเกอร์มีทั้งแบบทาและแบบพ่น มีคุณสมบัติหนืดและแห้งไว เวลาใช้ให้ผสมกับทินเนอร์เพื่อให้แลคเกอร์แห้งช้าลง และช่วยให้ทำงานได้ง่ายขึ้น ส่วนใหญ่ใช้ในการเคลือบผิววัสดุต่างๆ เช่น งานไม้ งานโลหะ งานเคลือบพื้นผิว เพื่อปกป้องพื้นผิวและช่วยให้เกิดความเงางาม ช่วยกันน้ำ และทนต่อการกัดกร่อน

องค์ประกอบของแลคเกอร์

1. สารเคลือบ (Film Forming) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของแลคเกอร์ สารเคลือบที่สำคัญและนิยมใช้คืออนุพันธ์ของเซลลูโลส หรือเรซิน โดยผลิตได้จากการทำปฏิกิริยาของเซลลูโลสกับกรดไนตริก ทำหน้าที่ในการยึดติดกับพื้นผิววัสดุ ทำให้พื้นผิววัสดุเกิดความเงางาม ทนต่อน้ำและการกัดกร่อนของสารต่างๆ โดยเรซินแบ่งเป็นหลายชนิด ได้แก่

1.1 Oleoresinous Resin เป็นเรซินที่นิยมใช้เคลือบชั้นแรกของวัสดุก่อนที่จะใช้เรซินชนิดอื่นๆ เคลือบชั้นที่ 2 นิยมใช้เคลือบชั้นแรกของการป้องกันบรรจุภัณฑ์ น้ำผลไม้ และเครื่องดื่มบรรจุกระป๋องชนิดต่างๆ

1.2 Vinyl Resin เป็นเรซินที่ยึดเกาะกับวัสดุได้ดี มีความยืดหยุ่นสูง ไม่ทำให้เกิดกลิ่นและรส แต่เมื่อแห้งแล้วจะละลายในตัวทำละลายได้ดี

1.3 Organosol Resin เป็นเรซินที่มีความทนทานต่อสารเคมีต่างๆ ได้ดี ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส มีความเงาต่ำ นิยมใช้มากในการป้องกันบรรจุภัณฑ์และเครื่องดื่มที่มีความเป็นด่างหรือกรด เช่น น้ำผลไม้และอาหารประเภทผัก เนื้อต่างๆ รวมถึงนิยมใช้ผสมกับผงอะลูมิเนียมสำหรับพ่นให้เกิดผิวเป็นสีเงิน

1.4 Epoxy-phenolic Resin เป็นเรซินที่นิยมใช้ทั่วไปในการป้องกันบรรจุภัณฑ์และเครื่องดื่ม มีคุณสมบัติเด่นหลายด้าน เช่น สามารถทนต่อสภาพความเป็นกรดได้สูง เหมาะสำหรับบรรจุภัณฑ์หรือเครื่องดื่มได้ทุกประเภท และสามารถผสมกับสารให้สีต่างๆ สำหรับปรับสีของพื้นผิวของวัสดุได้

2. ตัวทำละลาย (Solvents) ทำหน้าที่ละลายอนุพันธ์ของเซลลูโลสหรือเรซินร่วมกับสารผสมอื่นๆ ให้เป็นเนื้อเดียวกันในสภาพของเหลว สารที่ใช้เป็นตัวทำละลายได้แก่ ทินเนอร์

คีโตน อีเทอร์ เอสเทอร์ และแอลกอฮอล์ เป็นต้น แต่ที่นิยมใช้จะเป็นทินเนอร์ ทั้งในขั้นเตรียมผลิตภัณฑ์แลคเกอร์ และใช้ทำละลายก่อนใช้งานแลคเกอร์

3. สารปรับปรุงคุณภาพ เป็นสารที่เติมแต่งผสมเพื่อทำหน้าที่ปรับคุณสมบัติของแลคเกอร์ ได้แก่ โทลูอิน หรือไซลีน เป็นสารที่มีส่วนผสมปริมาณมากที่สุดในแลคเกอร์ หรือเรียกว่า สารเคมีหลัก (Diluents) ใช้ผสมเพื่อทำหน้าที่เจือจางอนุพันธ์ของเซลลูโลส ช่วยให้ความหนืดของแลคเกอร์ลดลง เป็นต้น

4. น้ำมันละหุ่ง ใช้ผสมเพื่อลดความเปราะของเนื้อแลคเกอร์หลังแห้ง เป็นต้น

คุณสมบัติของแลคเกอร์

การเคลือบวัสดุต่างๆ ด้วยแลคเกอร์ เป็นกระบวนการนำแลคเกอร์ในสภาพของเหลวที่ถูกทำละลายด้วยตัวทำละลาย มาพ่นหรือทาเคลือบผิวของวัสดุเพียงรอบเดียวหรือหลายรอบ จากนั้นนำวัสดุไปอบด้วยความร้อนหรือปล่อยให้แห้ง โดยตัวทำละลายจะระเหยออกไปหมดเหลือเพียงแลคเกอร์ในสภาพแห้งที่สามารถยึดเกาะติดบนพื้นผิวของวัสดุไว้ โดยสามารถมองเห็นพื้นผิวของวัสดุได้เหมือนเดิม แต่จะมีความเงางามเพิ่มขึ้น โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เพิ่มความเงาวาวของวัสดุ ทำให้วัสดุแลดูสวยงาม
2. ป้องกันการเสื่อมสภาพของพื้นผิววัสดุ ทั้งจากความร้อน แสงแดด น้ำ และสารกัดกร่อน
3. ป้องกันการเกิดปฏิกิริยาระหว่างวัสดุกับสารเคมีอื่นๆ โดยเฉพาะวัสดุประเภทโลหะที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย

ประโยชน์ของแลคเกอร์

1. นิยมใช้ในงานก่อสร้างประเภทงานไม้ โดยใช้ทาเคลือบผิวไม้เพื่อเพิ่มความเงางาม ช่วยป้องกันน้ำ ช่วยให้ทนต่อการขีดข่วน รักษาเนื้อไม้ให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน ป้องกันการเกาะติดของคราบสกปรก และสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

2. ใช้เคลือบแผ่นอะลูมิเนียมก่อนนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กระป๋องบรรจุ น้ำอัดลม กระป๋องบรรจุอาหาร กระป๋องสเปรย์ ฯลฯ เพื่อป้องกันการเกิดสนิม ป้องกันการเกิดปฏิกิริยาระหว่างอาหารกับโลหะของกระป๋อง และป้องกันการกัดกร่อนโลหะจากสารต่างๆ ในอาหาร โดยใช้แลคเกอร์หลายชนิด ได้แก่ โอลีโอเรซิน, ฟีนอล-ฟอร์มาลดีไฮด์, อีพอกซีเรซิน และไวนิล เป็นต้น

3. ใช้เคลือบโลหะหรือพลาสติกสำหรับการประกอบหรือการผลิตยานยนต์ ช่วยทำให้ชิ้นส่วนแลดูมันวาว ป้องกันการเกาะจับของน้ำ ฝุ่น ป้องกันรอยขีดข่วน และรักษาอายุการใช้งานของชิ้นส่วน

4. ใช้สำหรับเคลือบกระดาศ กล้องกระดาศหรือบรรจุภัณฑ์ เพื่อรองรับงานพิมพ์ให้มีความคมชัด ช่วยป้องกันน้ำ ป้องกันการเปื่อยยุ่ย และทำให้เกิดความมันวาวของบรรจุภัณฑ์

พิษของแลคเกอร์

การได้รับพิษจากแลคเกอร์ไม่ได้มาจากส่วนของเรซิน แต่เกิดจากพิษของตัวทำละลายเป็นหลัก เช่น ตัวทำละลายทินเนอร์ที่มีโทลูอินเป็นส่วนผสมหลัก หรือตัวทำละลายอื่นๆ อาทิ คีโตน อีเทอร์ และเอสเทอร์ เป็นต้น อาจส่งผลต่อระบบต่างๆ ของร่างกายหากสูดดมเป็นเวลานานๆ ซึ่งพิษก็จะมีทั้งพิษเฉียบพลันและพิษเรื้อรัง (ดร. วสุวัชร วงษ์จันทร์. 2564. สืบค้นจาก <https://marumothai.com/article/แลคเกอร์-คืออะไร-ประโยชน์/>)

อิทธิพลที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

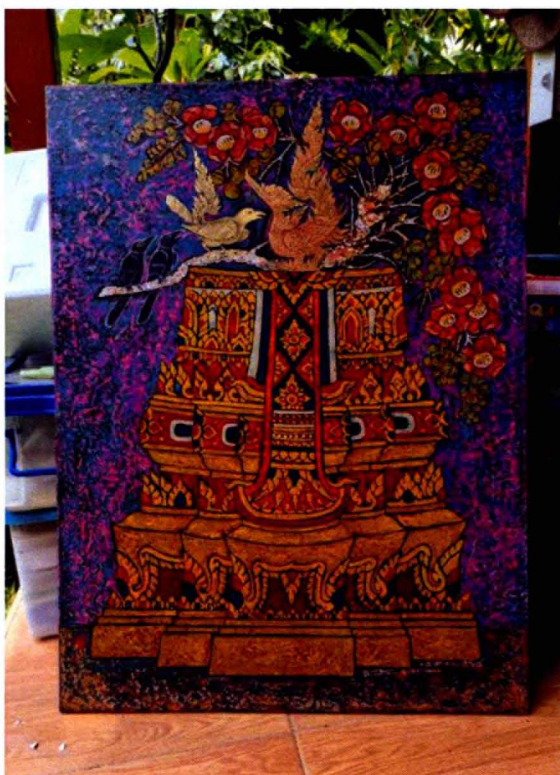
1. อิทธิพลจากงานศิลปะของศิลปิน

อาจารย์สนั่น รัตนะ สำเร็จการศึกษาด้านศิลปศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เคยรับราชการเป็นครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปัจจุบันได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม ท่านได้สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคนิครักสี ลายไทยก้ามระลอ และผลงานด้านศิลปะโดยใช้เทคนิคอื่นๆ ไว้อีกมากมาย จึงทำให้ท่านได้รับการขนานนามว่าเป็นบุคคลผู้สืบทอดความรู้ภูมิปัญญาโบราณ และเป็นผู้สืบสานงานประณีตศิลป์ไทยไว้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 1 “อิก้าในหมู่หงส์”

ที่มา : สนั่น รัตนะ (9 กันยายน 2564)

ภาพที่ 2 “กาฝากแบ่งบานบนฐานพระ”

ที่มา : สนั่น รัตนะ (9 กันยายน 2564)

Nguyen Xuan Viet หรือ อาจารย์เวียด ปรมาจารย์ศิลปะแลคเกอร์จากเวียดนาม ท่านเกิดและเติบโตที่จังหวัดนครพนม และย้ายกลับไปใช้ชีวิตที่ประเทศเวียดนาม อาจารย์เวียด เรียนจบจากโรงเรียนศิลปะกรุงฮานอย แต่พอเรียนได้ 2 ปี ก็ไปเป็นทหารถึง 8 ปี จากนั้นเข้า ศึกษาต่อที่ Ho Chi Minh City University of Fine Arts และเริ่มทำงานศิลปะแลคเกอร์แบบ ร่วมสมัยของเวียดนามจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 3 “Abstract”

ที่มา : สิงหนาท นาคพงศ์พันธุ์. สืบค้นจาก [https://www. baanlaesuan.com/144725/arts/lacquer-art-nguyen-xuan-viet, 2562](https://www.baanlaesuan.com/144725/arts/lacquer-art-nguyen-xuan-viet, 2562)

2. อิทธิพลจากธรรมชาติ

ธรรมชาติเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ก่อให้เกิดความสุนทรีย์ ความงดงามต่างๆ ของธรรมชาติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามกฎเกณฑ์และวัฏจักร เมื่อมนุษย์ได้สัมผัสถึงความงาม ไม่ว่าจะเป็นรูป รส กลิ่น สี หรือเสียง ก็สามารถทำให้เกิดความประทับใจโดยผ่านการรับรู้ ส่งผลทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ทำให้เกิดสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึก เมื่อได้สัมผัสกับธรรมชาติอันงดงามจะทำให้มีความสุข สดชื่น เบิกบาน แจ่มใส หรือบางครั้งอาจแฝงไปด้วยความหม่นหมอง สะเทือนใจ หดหู่ หรือเศร้าใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์เกิดมาท่ามกลางธรรมชาติ ดำเนินชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ดังนั้นธรรมชาติจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เมื่อเกิดการซึมซับความรู้สึก มีการสั่งสมประสบการณ์จนกลายเป็นแรงจูงใจที่ช่วยผลักดันให้มนุษย์ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นเป็นผลงานศิลปะ เพื่อสะท้อนความรู้สึกภายในและสร้างสรรค์ผลงานโดยมีแรงบันดาลใจจากตามธรรมชาติ

บทที่ 3

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

งานวิจัยสร้างสรรค์ ชุด “สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” มีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลภาพถ่ายธรรมชาติจากสถานที่จริง
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางตามขอบเขตของการสร้างสรรค์ผลงาน
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน
4. สร้างสรรค์ผลงานตามแนวความคิดและจินตนาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการที่จะได้ข้อมูลซึ่งตอบสนองวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้มากที่สุดก็คือภาพถ่ายจากสถานที่จริง ทั้งจากวิทยาลัยช่างศิลป์ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้วิจัย และจากการเดินทางท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ทำให้ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลผ่านธรรมชาติที่ผลัดดอกออกไปให้เห็นอย่างสวยงามตระการตา การได้สัมผัสธรรมชาติอันเขียวขจี หมอกจางๆ ท้องฟ้าสีคราม น้ำใสๆ ยิ่งในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคม สีสันธรรมชาติของดอกไม้ใบหญ้ายิ่งชัดเจน สวยเด่น ชวนให้น่ามองได้ไม่น้อย ทำให้ผู้วิจัยและใครหลายๆ คน อัดไม่ได้ที่จะบันทึกภาพถ่ายอันสวยงามเหล่านั้นไว้ชื่นชม และต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากธรรมชาติใกล้ตัว

ภาพที่ 4 กลุ่มก้อนของเฟื่องฟ้าสีชมพูบริเวณทางเดินในวิทยาลัยช่างศิลป์

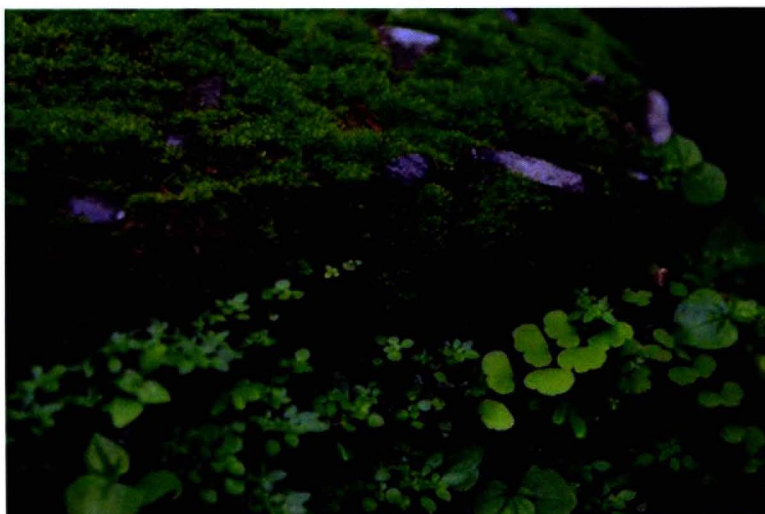
ภาพที่ 5 สีสนของต้นไม้เมื่อมองผ่านไปยังอาคารอนุสรณ์ 90 ปี

ภาพที่ 6 น้ำหนาว เพชรบูรณ์ (2563)

ภาพที่ 7 สะป็น น่าน (2563)

ภาพที่ 8 จุดเล็กๆ ณ เขาชะโงก นครนายก (2563)

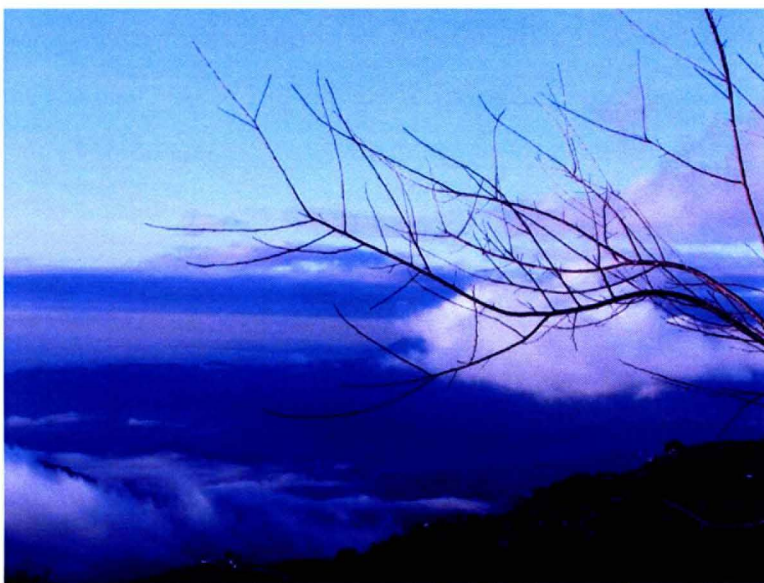
ภาพที่ 9 สะพานมอญ กาญจนบุรี (2562)

ภาพที่ 10 สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ เชียงใหม่ (2561)

ภาพที่ 11 สามพันโบก อุบลราชธานี (2560)

ภาพที่ 12 เขาค้อ เพชรบูรณ์ (2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางตามขอบเขตของการสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้วิจัยได้รับความเมตตาจากอาจารย์สนั่น รัตน์ะ ราชบัณฑิต ประภทวิชชาจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม ที่กรุณาให้เกียรติเป็นทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา โครงการวิจัย หลังจากที่ได้พูดคุยถึงประสบการณ์ความประทับใจในธรรมชาติ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้ว จึงสรุปแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานเป็นศิลปะนามธรรม (Abstract art) ซึ่งการทำงานเทคนิคจิตรกรรมรักสีของผู้วิจัยครั้งนี้ไม่ต้องเหมือนจริง ไม่ต้องมีรูปแบบเฉพาะ ให้ใช้จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึจากความประทับใจในสีสันของธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานด้วยความสนุก และควรใช้สีที่สดใสจัดจ้าน มองแล้วทำให้เกิดความรู้สึกตื่นตาตื่นใจ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับชื่อหัวข้อวิจัย “สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” โดยเลือกเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรักสี ซึ่งมี 4 วิธี คือ

1. การใช้สีฝุ่นผสมยางรัก แล้วเขียนระบายลงบนภาพเหมือนการเขียนภาพสีน้ำมัน
2. การใช้สีฝุ่นผสมยางรัก ระบายสีทับซ้อนกันหลายๆ ชั้น (ต้องรอให้สีที่ระบายลงไป ในชั้นแรกๆ แห้งก่อน จึงระบายทับได้) เมื่อได้จำนวนชั้นสีตามต้องการให้ทาเคลือบด้วยรักใส รอนจนแห้งแล้วขัดให้เรียบ สีที่ปรากฏในเนื้องานจะเกิดพื้นผิวที่แสดงให้เห็นถึงการทับซ้อนกันของสีแต่ละชั้น
3. การเซาะร่องรองรักสมุกและยางรักรองพื้น เพื่อระบายสีลงไปตามแนวที่เซาะร่อง

4. การใช้วัสดุที่มีพื้นผิวแตกต่างติดลงไปในงาน แล้วระบายสีและขัดให้เรียบ (สนั่น รัตนะ. ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2564)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีระบายสีลงบนภาพเหมือนการเขียนภาพสีน้ำมัน โดยสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะศิลปะนามธรรม และใช้วัสดุชนิดอื่นทดแทนอย่างรักจากธรรมชาติ

การหาวัสดุทดแทนที่มีความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงาน

เมื่อผู้วิจัยต้องการพัฒนาตนเองด้วยการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรักสี แต่เนื่องจากในประเทศไทยขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ จึงมีความจำเป็นต้องหาสิ่งทดแทนที่มีความใกล้เคียงกับของเดิม เพื่อนำประยุกต์ ผสมผสาน ดัดแปลง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการหาสิ่งทดแทนอย่างรักที่นำมาใช้ในงานจิตรกรรม และเลือกใช้วัสดุทดแทนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับยางรักมากที่สุด รวมถึงต้องศึกษาขั้นตอนกระบวนการสร้างงานที่ถูกต้อง เพื่อให้ผลงานที่ออกมามีคุณค่าทางทัศนศิลป์ มีเอกภาพ มีความสมดุล และมีจุดเด่น

วัสดุที่สามารถนำมาใช้ทดแทนในงานศิลปะมีอยู่มากมาย จึงไม่จำเป็นต้องใช้ของแพง มีียี่ห้อ หรือต้องใช้ของหายากเสมอไป ซึ่งปัจจุบันวัสดุบางชนิดสามารถทดแทนวัสดุสิ้นเปลืองทางศิลปะได้เป็นอย่างดี และมีราคาถูกกว่าหลายเท่า แต่มีคุณสมบัติทางองค์ประกอบและสามารถนำมาใช้งานได้เหมือนกัน ให้ผลลัพธ์ใกล้เคียงกัน จนบางครั้งแทบแยกไม่ออกด้วยซ้ำ

สืบเนื่องจากการได้รับโอกาสในการปรึกษาหารือและขอคำแนะนำในการสร้างงานจิตรกรรมรักสีกับอาจารย์สนั่น รัตนะ ทั้งในเรื่องทฤษฎีและการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า “แลคเกอร์” มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุทดแทนยางรักได้

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

- กระดานไม้อัดสำหรับทำพื้นงาน
- แผ่นกระจกหรือแผ่นกระเบื้อง
- แลคเกอร์
- สีฝุ่น
- สีน้ำมัน
- สีโป๊วไม้
- ทินเนอร์, น้ำมันสน
- ตลับเมตร, ไม้บรรทัด
- กระดาษทราย
- พู่กัน, แปรงทาสี
- เกรียงผสมสี
- เลื่อย, ค้อน, แม็กยิงตะปู
- ตะปู
- กาว
- หน้ากากอนามัย, ผ้าปิดปาก - ปิดจมูก

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ทำกระดานพื้นงาน

1.1 ใช้แผ่นไม้อัดขนาด 30 x 40 เซนติเมตร ความหนา 6 มิลลิเมตร

1.2 ขัดด้วยกระดาษทรายให้เรียบ จากนั้นใช้สีโป้ว (สีแดง ชนิดแห้งเร็ว) ทาลงบนกระดานให้ทั่ว แล้วทิ้งไว้ให้แห้ง

ภาพที่ 13 ทาสีโป้วลงบนกระดานพื้นงาน

ภาพที่ 14 กระดานพื้นงานหลังจากทาสีโป้วจนเต็มแผ่น

1.3 เมื่อสีโป้วแห้ง ใช้กระดาษทรายขัดผิวหน้ากระดานให้พอเรียบ จากนั้นทาทับอีกรอบ ทิ้งไว้ให้แห้งแล้วขัด ทำซ้ำจนได้ความหนาของสีตามต้องการ เมื่อได้ความหนาตามต้องการแล้วต้องขัดให้สีที่หน้ากระดานเรียบเสมอกัน

ภาพที่ 15 ทาสีโป้วทับหลายๆ ชั้น เพื่อให้ได้ความหนาตามต้องการ

ข้อสังเกต การทาสีโป๊วลงบนกระดานไม่ควรทาหนาจนเกินไป เพราะจะทำให้สีแห้งช้า จึงควรทาบางๆ และทาในช่วงที่สภาพอากาศไม่อับชื้น เนื่องจากต้องใช้เวลาในการรอให้สีแห้งก่อนจึงจะขัดได้

1.4 ใช้สีน้ำมัน (สีดำ ชนิดแห้งเร็ว) ผสมกับทินเนอร์ คนให้เข้ากัน แล้วทาลงบนผิวกระดานให้ทั่ว จากนั้นทิ้งไว้ให้แห้ง

ภาพที่ 16 ทาสีน้ำมันผสมทินเนอร์

1.5 ใช้กระดาษทรายขัดผิวหน้ากระดานเบาๆ แล้วปัดฝุ่นออก เพื่อให้เกิดการยึดเกาะของสีน้ำมันที่จะทาทับลงไปอีก หลังจากทาแล้วรอให้แห้ง แล้วขัด ทำแบบนี้ 2 - 3 ครั้ง จนได้ความหนาของสีตามต้องการ จะได้กระดานพื้นงานที่พร้อมดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 17 ตากแดดให้สีแห้งเพื่อรอขัด

ภาพที่ 18 ขัดสีแล้วปิดเศษฝุ่นออกเพื่อให้เกิดการยึดเกาะของสีที่จะทาทับ

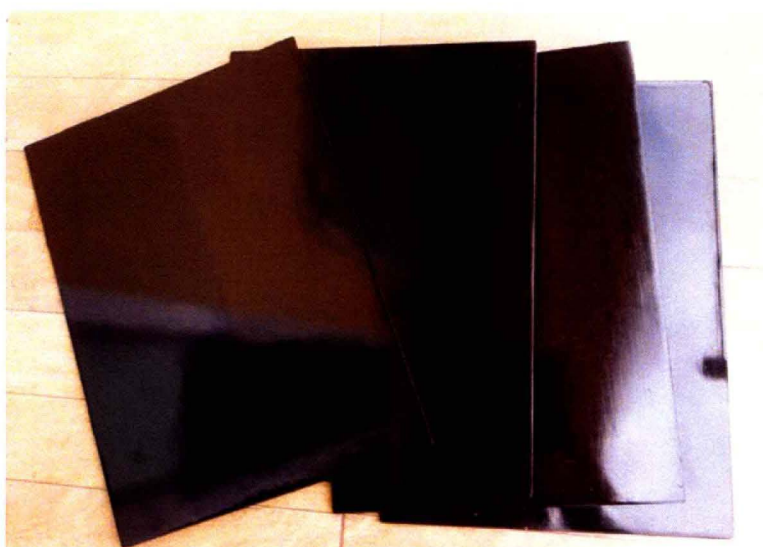

ภาพที่ 19 กระดานพื้นงานที่ทำเสร็จแล้ว

ข้อสังเกต ปัญหาของสีน้ำมันคือหากทาหนาเกินไป ถึงแม้ผิวหน้าของสีจะแห้ง แต่ข้างในเนื้อสีจะยังไม่แห้ง ทำให้เกิดการย่นของผิวสี จึงต้องขัดออกเพื่อให้บาง จากนั้นรอให้แห้ง แล้วจึงจะทาสีทับอีกได้

2. การสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 20 กระดานพื้นงาน

ภาพที่ 21 สีฝุ่น

ภาพที่ 22 เกรียงผสมสี แปรงทาสี พู่กัน

ภาพที่ 23 แลคเกอร์

2.2 เริ่มสร้างสรรค์ผลงานด้วยการวางโครงสีของภาพตามจินตนาการ จากนั้นผสมสีฝุ่นกับแลคเกอร์ให้เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วระบายสีลงบนกระดาษพื้นงานโดยใช้วิธีป้ายสีลงไปเหมือนวาดภาพ แต่ใช้เกรียงผสมสีแทนพู่กันเพื่อเพิ่มผิวสัมผัสให้กับชิ้นงาน การใช้เกรียงจะช่วยให้สามารถควบคุมร่องรอยของพื้นผิวได้ และทำให้ภาพดูมีมิติมากขึ้น

ภาพที่ 24 ผสมสีฝุ่นกับแลคเกอร์

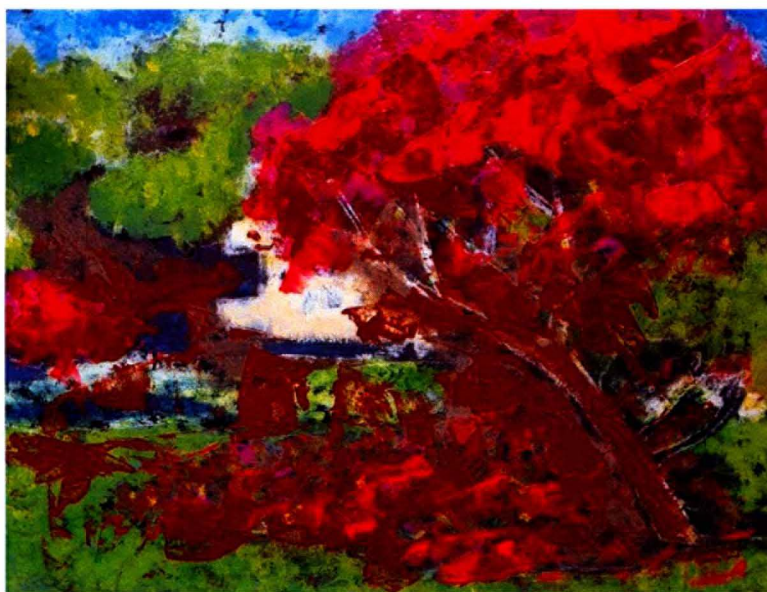
ภาพที่ 25 ใช้เกรียงผสมสีคนให้สีฝุ่นกับแลคเกอร์เป็นเนื้อเดียวกัน

2.3 วาดภาพลงบนกระดานพื้นงาน โดยจินตนาการถึงสีเส้นของธรรมชาติ หรือทิวทัศน์ โดยไม่คำนึงถึงความเหมือนจริง ใช้เทคนิคการลดทอนและคลี่คลายรูปร่างรูปทรง อย่างอิสระ ระบายสีตามอารมณ์และความรู้สึก เน้นน้ำหนักของสีตามจินตนาการ แต่มีข้อจำกัด คือในการระบายสีแต่ละครั้งต้องรอให้สีที่ระบายลงไปล่าสุดแห้งเสียก่อน จึงจะระบายสีทับลงไป อีกชั้นหนึ่งได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการทับซ้อนกันของชั้นสี ซึ่งจะทำให้ภาพดูมีมิติมากขึ้น

2.4 ใช้แลคเกอร์ใสเคลือบทั้งผลงาน เพื่อความเงางามและคงทน

ภาพที่ 26 ใช้เกรียงผสมสีมาปาดลงบนพื้นผิวเพื่อสร้างภาพตามจินตนาการ

ภาพที่ 27 มิติของภาพที่เกิดจากการใช้เกรียงผสมสีแทนพู่กัน

ภาพที่ 28 ใช้โทนสีตัดกันเพื่อต้องการให้ภาพดูมีชีวิตชีวาและไม่น่าเบื่อ

ภาพที่ 29 ใช้สีส่วนรวมที่กลมกลืนกันแต่กระจายจนเกือบเต็มภาพ
เพื่อให้ภาพมีเอกภาพและสมบูรณ์ขึ้น

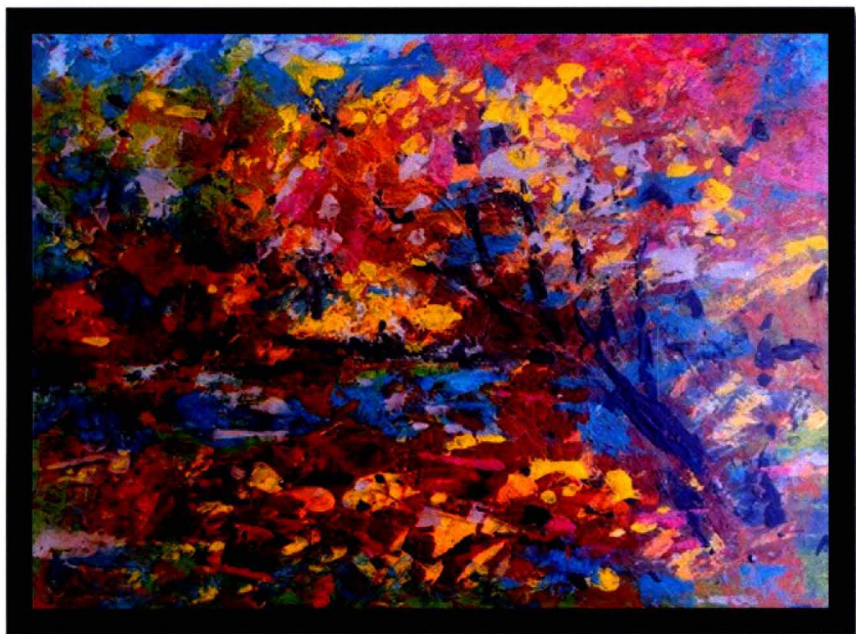

ภาพที่ 30 ตกแต่งรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติมตามจินตนาการ

ภาพที่ 31 เคลือบผลงานด้วยแลคเกอร์ใส

การสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้แลคเกอร์ทดแทนยางรัก ด้วยการคลี่คลายรูปร่าง
รูปทรงจากธรรมชาติให้เรียบง่ายและมีอิสระ เน้นการใช้สีสั่นในผลงานให้เกิดบรรยากาศ
ตามจินตนาการ เกิดเป็นผลงานวิจัยสร้างสรรค์ ดังนี้

ภาพที่ 32 ผลงาน สีสั่นในธรรมชาติ #1

ภาพที่ 33 ผลงาน สีสั่นในธรรมชาติ #2

ภาพที่ 34 ผลงาน สีเส้นในธรรมชาติ #3

ภาพที่ 35 ผลงาน สีเส้นในธรรมชาติ #4

ภาพที่ 36 ผลงาน สีส้นในธรรมชาติ #5

ภาพที่ 37 ผลงาน สีส้นในธรรมชาติ #6

ภาพที่ 38 ผลงาน สีส้นในธรรมชาติ #7

ภาพที่ 39 ผลงาน สีส้นในธรรมชาติ #8

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

“สีเส้นในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ที่แสดงออกถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรักสีด้วยวัสดุทดแทนสมัยใหม่ ถ่ายทอดผ่านความประทับใจในบรรยากาศของสีเส้นท่ามกลางธรรมชาติที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้ด้วยตา เกิดความรู้สึกที่แสดงให้เห็นถึงความงามทางสุนทรียภาพจากผลงานที่ใช้แลคเกอร์แทนยางรักจากธรรมชาติ ทำให้เกิดเป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การวิเคราะห์ผลงาน

ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ชิ้นงาน แสดงออกมาเป็นผลงานจิตรกรรมรักสีในลักษณะศิลปะนามธรรม ใช้วิธีการลดทอนรูปร่างรูปทรง ความเหมือนจริง และรายละเอียดต่างๆ ลง เพื่อเน้นโครงสร้างหลักของภาพให้โดดเด่น ผู้วิจัยเน้นการใช้สีเส้นสดใสจัดจ้าน มองดูแล้วน่าตื่นตาตื่นใจ และใช้เกรียงผสมสีมาระบายสีแทนพู่กัน โดยการปาดสีลงบนภาพเหมือนการเขียนภาพสีน้ำมัน ทำให้สามารถควบคุมร่องรอยของพู่กันได้ และทำให้ภาพดูมีมิติ

ผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 40 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #1
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #1 ได้รับแรงบันดาลใจจากกลุ่มต้นเฟื่องฟ้าสีแดงอมชมพูบริเวณสนามหญ้าในวิทยาลัยช่างศิลป์ ผู้วิจัยสีออกมาในลักษณะการมองในระยะใกล้ จุดเด่นอยู่ที่ต้นเฟื่องฟ้าออกดอกสะพรั่ง สีสันสดใส มีดอกเฟื่องฟาร่วงหล่นที่พื้นขนานไปกับลำต้น

- สี ใช้สีโทนร้อนที่มีความใกล้เคียงกลมกลืนกัน เป็นสีที่มีค่าน้ำหนักไม่แตกต่างกันมากนัก และมีความเป็นธรรมชาติในตัวเอง ให้ความรู้สึกตื่นเต้น ร้อนแรง เร้าใจ
- เส้น ใช้สีน้ำเงินเข้มเขียนลงบนภาพให้มีลักษณะเป็นลำต้นและกิ่งก้านของต้นไม้ ทำให้มีเส้นนำสายตาจากขวาไปซ้าย
- บริเวณว่างในระยะใกล้มีลักษณะเป็นท้องฟ้า ตัดกับสีดอกไม้ มองแล้วให้ความรู้สึกคล้ายตามไปกับธรรมชาติ ทำให้ภาพมีระยะใกล้ไกล
- ลักษณะผิว มีลักษณะขรุขระ ใช้การปาดสีและเกลี่ยสีให้เป็นธรรมชาติ ทำให้ภาพมีมิติตื้นลึก และให้ความรู้สึกเหมือนจริง

ผลงานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 41 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #2
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #2 ได้รับแรงบันดาลใจจากดอกไม้และต้นไม้สีสันสดใสบริเวณรั้วประตูทางเข้าวิทยาลัยช่างศิลป์ สีสันออกมาในลักษณะที่มีดอกไม้สีจัดจ้านอยู่ด้านซ้ายซึ่งขนานไปกับทางเดิน ด้านหลังเป็นกลุ่มต้นไม้สีเขียวที่แตกใบอ่อนและออกดอกประปราย

- สี ใช้สีโทนร้อนที่มีความใกล้เคียงกลมกลืนกันเป็นสีเย็นพื้นเพื่อแทนค่าสีสันของดอกไม้ ทำให้เกิดความรู้สึกตื่นตาตื่นใจ นำสีฟ้าและสีเขียวซึ่งเป็นสีโทนเย็นมาตัดกันเพื่อให้ภาพดูมีชีวิตชีวา ไม่น่าเบื่อ ผลงานชิ้นนี้ใช้สีที่สดใสเป็นจุดเด่นของภาพ ลดค่าความสดของสีที่เป็นส่วนประกอบรอบๆ ลง แล้วนำเอาสีที่เป็นจุดเด่นผสมกระจายไปในภาพให้เกิดความสมดุล
- เส้น ใช้เส้นแนวตั้งสร้างองค์ประกอบของต้นไม้ ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรง บริเวณทางเดินเป็นเส้นแนวนอน ให้ความรู้สึกกว้าง ราบเรียบ ผ่อนคลาย

- บริเวณว่าง ด้านขวาของผลงานใช้วิธีการลดทอนและละลายรูปแบบของต้นไม้และทางเดินลง เพื่อไม่ให้ภาพดูทึบและหนักจนเกินไป
- ลักษณะผิว มีลักษณะขรุขระตามลักษณะการปาดและเกลี่ยสีด้วยเกรียงผสมสี ทำให้ภาพมีมิติ ให้ความรู้สึกเหมือนจริง

ผลงานชิ้นที่ 3

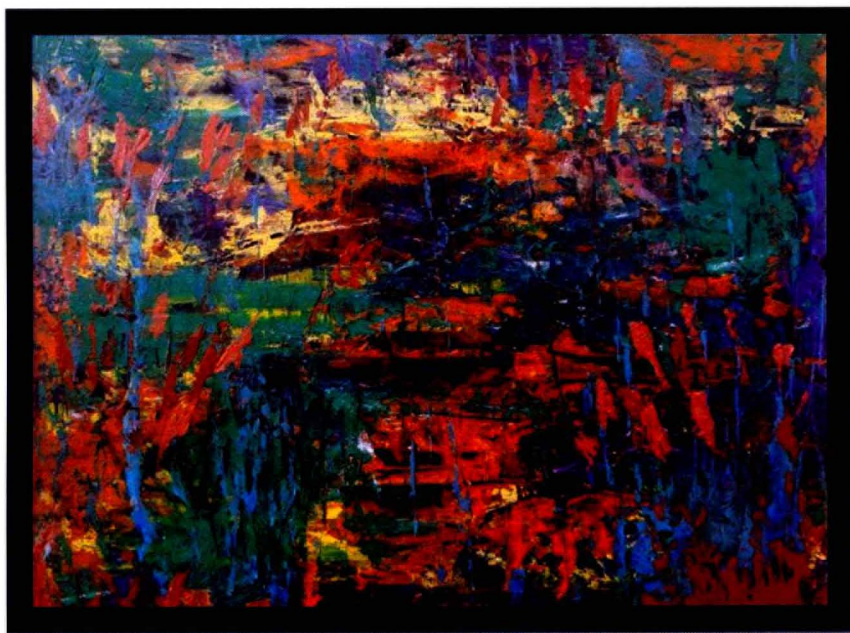

ภาพที่ 42 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #3
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #3 ได้รับแรงบันดาลใจจากการที่ผู้วิจัยขับรถเพื่อเดินทางจาก จังหวัดลำพูนไปยังจังหวัดเชียงใหม่ สองข้างทางมีต้นไม้ใหญ่ปกคลุม ได้บรรยากาศธรรมชาติในชนบท

- สี ใช้สีที่มองแล้วสามารถจำแนกและแบ่งสัดส่วนของภาพได้อย่างชัดเจน มีการจัดองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ในภาพเพื่อให้เกิดความสวยงามกลมกลืน เช่น ทิวแถวของต้นไม้ เลือกใช้โทนสีที่มีความใกล้เคียงกัน เป็นสีโทนเดียวกัน แต่มีความเข้มอ่อนไม่เท่ากัน เพื่อให้เกิดความแตกต่าง ดูเรียบง่าย แต่มีความน่าสนใจ
- เส้น มีเส้นขนานแนวนอนทำหน้าที่เป็นขอบเขตของถนน มีต้นไม้ยืนตระหง่านเป็นเส้นแนวตั้ง ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรง
- บริเวณว่าง มีบริเวณว่างหรือช่องว่างระหว่างยอดของต้นไม้ ทำให้มองเห็นฉากหลังหรือท้องฟ้าในระยะไกล ให้ความรู้สึกผ่อนคลายสายตา ไม่อึดอัดที่บตัน
- ลักษณะผิว มีลักษณะหยาบ ขรุขระ ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเหมือนจริง

ผลงานชิ้นที่ 4

ภาพที่ 43 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #4
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #4 ได้รับแรงบันดาลใจจากลำห้วยเล็กๆ ซึ่งถูกห้อมล้อมด้วยกอหญ้า และต้นกกที่ขึ้นปกคลุมอย่างหนาแน่นบริเวณขอบลำห้วย

- สี ใช้สีตัดกัน แต่คำนึงถึงความเป็นเอกภาพ ใช้วิธีการเอาสีที่ตัดกันมาทำให้เป็น ลวดลายเล็กๆ สลับกัน และใช้เส้นดำมาคั่นในบางส่วนเพื่อลดความรุนแรงของภาพ และคู่สีลง ทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวามากขึ้น
- เส้น มีองค์ที่ต่างกันและมีลักษณะเป็นเส้นตรง มีทั้งเส้นแนวตั้งและเส้นแนวนอน เพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติ
- บริเวณว่างเกิดจากระยะห่างระหว่างเส้น บรรยากาศของภาพอยู่ในลักษณะอัดอัด ทึบตัน แต่ภาพยังคงดูมีมิติใกล้ไกล
- ลักษณะผิว มีลักษณะขรุขระ หนูน ดูหนาแน่น และให้ความรู้สึกเหมือนจริง

ผลงานชิ้นที่ 5

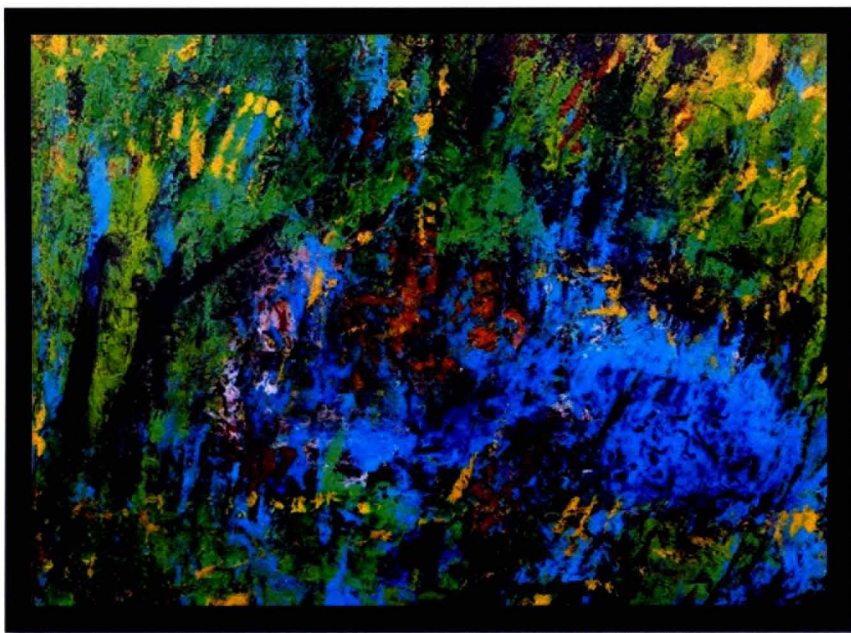
ภาพที่ 44 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #5
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #5 ได้รับแรงบันดาลใจจากลำธารในจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยสื่อออกมาโดยจินตนาการถึงการมองธรรมชาติตลอดผ่านกิ่งไม้ไปถึงโขดหินที่ไหลผ่านน้ำ และมีหมู่ปลาว่ายวนอยู่เป็นกลุ่ม

- สี ใช้สีที่แสดงออกถึงธรรมชาติอย่างชัดเจน สีเหลือง สีส้ม สีแดง เปรียบเสมือน ต้นไม้ที่กำลังจะผลัดใบ ตัดกับสีฟ้าที่ไล่ค่าความเข้ม - อ่อน สื่อความหมายถึง สายน้ำที่ดูแล้วให้ความรู้สึกสบายตา
- เส้น ใช้เส้นเกรียงลากเส้นสีน้ำตาลให้มีลักษณะโค้งคล้ายกิ่งไม้ยื่นลงไปเหนือลำธาร ส่วนเส้นสีขาวประปรายในพื้นน้ำสีฟ้าสื่อถึงปลา ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ และดูผสานกลมกลืนกัน
- บริเวณว่างถูกแทนค่าด้วยสีฟ้า แสดงออกมาในลักษณะพื้นน้ำ ทำให้ภาพดูไม่ทึบตันจนเกินไป

- ลักษณะผิว ส่วนของใบไม้ดูมีลักษณะหยาบ ให้ความรู้สึกถึงมิติของการมองในระยะใกล้ ส่วนพื้นน้ำมีพื้นผิวค่อนข้างเรียบ ให้ความรู้สึกเบาสบาย

ผลงานชิ้นที่ 6

ภาพที่ 45 ชื่อผลงาน สีสนในธรรมชาติ #6
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสนในธรรมชาติ #6 ได้รับแรงบันดาลใจจากบ่อน้ำในสวนข้างบ้านของผู้วิจัย ต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติเริ่มออกดอกล่อกับต้นหญ้าที่อยู่ริมบ่อซึ่งมีน้ำอยู่เต็มในช่วงหน้าฝน

- สี ใช้สีเขียวสดใสแทรกด้วยสีเหลืองเพื่อคลุมโทนให้ผสมประสานกลมกลืนกัน สื่อถึงความสดชื่น แจ่มใส กระชุ่มกระชวย
- เส้น ใช้เส้นแนวตั้งสร้างองค์ประกอบของต้นไม้ ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรง สีเขียวด้านบนของภาพมีลักษณะเป็นเส้นตรงที่ลากลงมา ทำให้เกิดความรู้สึกหนาแน่น อุดมสมบูรณ์ มองแล้วรู้สึกสงบ ร่มเย็น
- บริเวณว่างถูกแทนที่ด้วยสีฟ้า ทำให้ภาพดูโปร่งตา ไม่ทึบตันจนเกินไป และให้ความรู้สึกเหมือนจริง
- ลักษณะผิว มีลักษณะขรุขระ ใช้เทคนิคการปาดสีให้หนาเพื่อให้ภาพมีมิติ และเกลี่ยสีให้ดูเป็นธรรมชาติ

ผลงานชิ้นที่ 7

ภาพที่ 46 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #7
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #7 ได้รับแรงบันดาลใจจากการไปเที่ยวน้ำตก เห็นภาพสายน้ำไหล่นจากที่สูง ค่อยๆ ทิ้งตัวลงสู่เบื้องล่างผ่านสุมทุมพุ่มไม้อันเขียวขจี

- สี ใช้สีเขียวสดไล่แทรกด้วยสีเหลืองเพื่อคลุมโทนให้ประสมประสานกลมกลืนกัน สื่อถึงความสดชื่น แจ่มใส และความอุดมสมบูรณ์
- เส้น มีลักษณะทิ้งตัวเป็นแนวตั้งจากบนลงล่าง ให้ความรู้สึกเหมือนมองจากมุมสูง
- บริเวณว่างถูกแทนที่ด้วยสีฟ้าและสีขาว สื่อถึงสายน้ำ ทำให้ภาพดูโปร่งตา ไม่ทึบตันจนเกินไป
- ลักษณะผิว มีลักษณะขรุขระ ใช้เทคนิคการปาดสีให้หนาเพื่อให้ภาพมีมิติ และเกลี่ยสีให้ดูเป็นธรรมชาติ ให้ความรู้สึกเหมือนจริง

ผลงานชิ้นที่ 8

ภาพที่ 47 ชื่อผลงาน สีสันในธรรมชาติ #8
ขนาด 30 x 40 เซนติเมตร

สีสันในธรรมชาติ #8 ได้รับแรงบันดาลใจจากต้นไม้ริมอ่างเก็บน้ำแห่งหนึ่งที่ผลัดใบทิ้งเหลือเพียงลำต้นและกิ่งก้านแห้งๆ ที่ไม่รอดจากหนาวอันทารุณ แต่ยังแฝงไปด้วยความงดงามตามธรรมชาติ

- สี ใช้สีหม่นทึบคลุมโทนประสมประสานกลมกลืนกัน เพื่อสื่อถึงความหนักแน่น มั่นคง อดทน ตัดกับสีตรงข้าม ซึ่งเป็นสีแดง สีเขียว แต่ใช้ในปริมาณที่น้อยกว่าสีหลัก เนื่องจากต้องลดความเข้มและเพิ่มความสดใสให้กับภาพในบางส่วน จะทำให้ภาพไม่ดูเศร้าจนเกินไป
- เส้น ใช้เส้นเกรียงลากเส้นสีดำให้มีลักษณะคล้ายไม้ยืนต้นตายตามธรรมชาติ เพื่อให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนกันในกลุ่มต้นไม้
- บริเวณว่างในระยະไกลแสดงออกมาในลักษณะพื้นน้ำ แทรกด้วยสีเหลือง ทำให้ภาพดูโปร่งตา ไม่ทึบตันจนเกินไป มีระยะใกล้ไกล มีมิติตื้นลึก และให้ความรู้สึกเหมือนจริง
- ลักษณะผิว มีลักษณะขรุขระ ใช้การปาดสีและเกลี่ยสีให้เป็นธรรมชาติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและประเมินผล

ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ลักษณะนามธรรม (Abstract Art) ในหัวข้อ “สีส่นในธรรมชาติ จากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานผ่านจินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกจากความประทับใจในสีส่นของธรรมชาติ เป็นงานที่ทำหาย เนื่องจากศิลปะนามธรรมคือการละเมียดกฏเกณฑ์แห่งความเหมือนจริงผ่านการตีความ

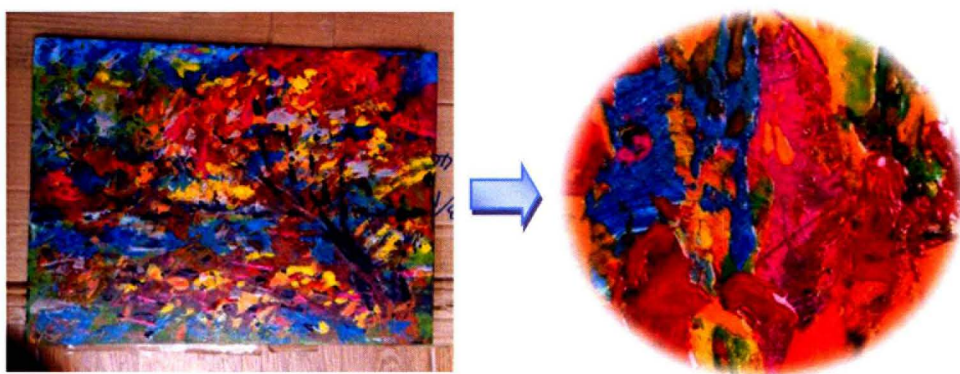
นอกเหนือจากการปลดปล่อยอารมณ์แห่งความสนุกผ่านการสร้างสรรค์ผลงานแล้ว วัสดุทดแทนยางรักที่ผู้วิจัยนำมาใช้นั้น สามารถตอบโจทย์ของการทดแทนได้อย่างดีเยี่ยม “แลคเกอร์” สามารถนำมาใช้ทดแทน “ยางรัก” ได้จริง และมีประสิทธิภาพไม่ด้อยไปกว่ากันเลย

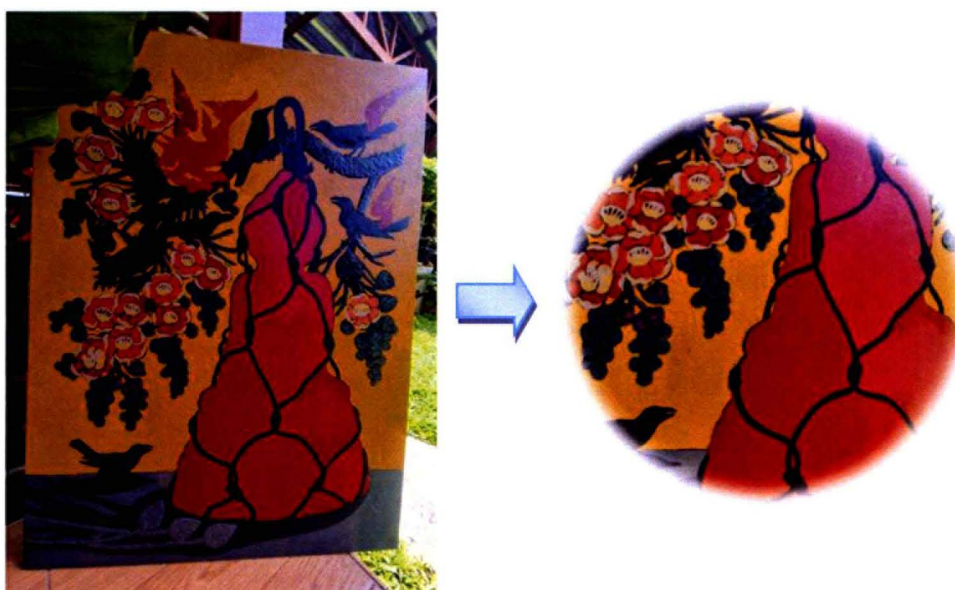
ภาพที่ 48 สร้างสรรค์ผลงานโดยการแนะนำจาก อาจารย์สนั่น รัตน์ะ

งานวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าข้อดีของการใช้แลคเกอร์คือ

1. มีคุณสมบัติเด่นคือแห้งเร็วกว่ายางรักจากธรรมชาติ
2. การใช้สีฝุ่นผสมแลคเกอร์ทำให้ได้ลักษณะค่าน้ำหนักโทนสีในแต่ละครั้งไม่ซ้ำกัน เกิดเสน่ห์ในการประสานสี ทำให้มีความหลากหลายในมิติของสี
3. เมื่อนำสีฝุ่นมาผสมกับแลคเกอร์ จะได้สีสดใสกว่าการผสมกับยางรัก เนื่องจากแลคเกอร์มีคุณสมบัติโปร่งแสง ในขณะที่ยางรักมีคุณสมบัติทึบแสง

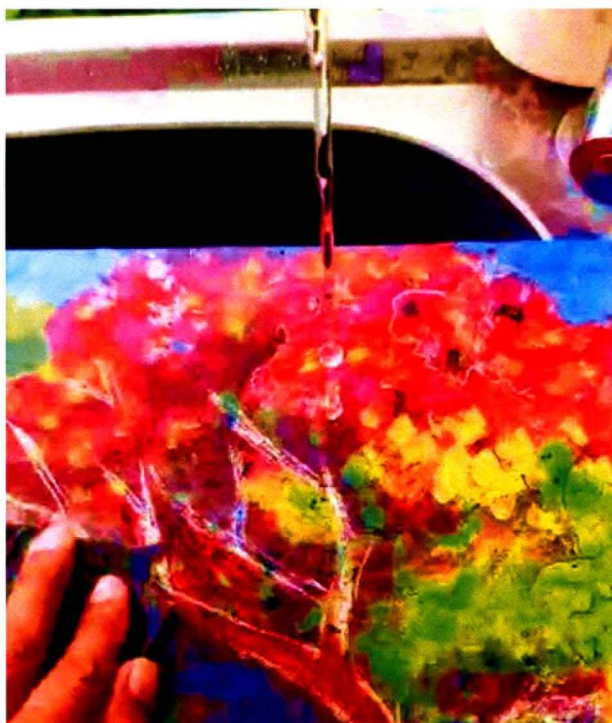

ภาพที่ 49 สีที่ได้จากการผสมกับแลคเกอร์

ภาพที่ 50 สีที่ได้จากการผสมกับยางรัก (ผลงานอาจารย์สนั่น รัตนะ)

4. มีความเงางาม แข็งแรง คงทน ทั้งจากน้ำและความร้อน และทำความสะอาดได้ง่าย

ภาพที่ 51 ทดสอบความทนทานต่อความชื้นโดยการเทน้ำใส่ผลงาน

5. การใช้แลคเกอร์สามารถตอบสนองความต้องการและความจำเป็นเร่งด่วนได้ทันที เมื่อต้องการสร้างสรรค์ผลงาน
6. ไม่เกิดปัญหาวัสดุหายาก เนื่องจากสามารถนำแลคเกอร์มาใช้ทดแทนอย่างรักได้ และสามารถหาซื้อได้ง่ายในประเทศไทย ทำให้ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของแหล่งจำหน่าย
7. ไม่ต้องเสียค่าเดินทางไปซื้ออย่างรักในต่างประเทศ และไม่ต้องประสบปัญหาในเรื่องการขนส่ง ซึ่งหมายความว่ารวมถึงระยะทางและระยะเวลาในการขนส่ง
8. ลดความเสี่ยงอย่างรักเจือปน อย่างรักไม่บริสุทธิ์

ถึงแม้การใช้แลคเกอร์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจะมีข้อดีมากมาย แต่การสูดดมแลคเกอร์เป็นเวลานาน หรือเพียงแค่ไอที่ระเหยในอากาศก็สามารถแทรกซึมผ่านลมหายใจและผิวหนังเข้าไปสะสมและเกิดพิษในร่างกายได้ เช่น มีอาการคันตามร่างกาย ระคายเคืองเยื่อบุโพรงจมูก เกิดการทำลายเยื่อบุทางเดินหายใจ ดังนั้นจึงควรป้องกันโดยการสวมหน้ากากอนามัย หรือใช้ผ้าปิดปากปิดจมูก ควรสวมเสื้อผ้าให้มิดชิดเพื่อป้องกันไม่ให้ไอระเหยเข้าสู่ร่างกาย และควรทำงานในที่โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก

งานวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ใช้เวลาในการศึกษาหาข้อมูลและทดลองปฏิบัติค่อนข้างมาก เนื่องจากในช่วงแรกผู้วิจัยยังขาดประสบการณ์และยังไม่กล้าเล่นกับสี จนกระทั่งได้เห็นตัวอย่างผลงานจิตรกรรมรักสี และได้รับคำแนะนำที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย นับว่าเป็นประสบการณ์อันทรงคุณค่าที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเรียบร้อยและลงตัว จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

บรรณานุกรม

- พระสมเด็จวัดระฆัง. (2562). รัก. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.facebook.com/274227139897992/posts/276189683035071/>
- วสุวัชร วงษ์จันทร์. (2564). แลคเกอร์คืออะไร ประโยชน์และพิชต่อร่างกาย. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2564, จาก <https://marumothai.com/article/แลคเกอร์-คืออะไร-ประโยชน์/>
- สนั่น รัตน์ะ. (2559). แลรักอาเชียน. พระนครศรีอยุธยา: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน).
- สิงหนาท นาคพงศ์พันธุ์. (2562). คุยกัปปรมาจารย์ศิลปะแลคเกอร์จากเวียดนาม Nguyen Xuan Viet. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.baanlaesuan.com/144725/arts/lacquer-art-nguyen-xuan-viet>

ภาคผนวก

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง แต่งตั้งราชบัณฑิต

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง

๑. นายวรเดช จันทรศร เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

๒. นายสนั่น รัตนะ เป็นราชบัณฑิต ประเภทวิชาวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

วิษณุ เครืองาม

รองนายกรัฐมนตรี

แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์
ฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อผู้วิจัยงานสร้างสรรค์ นายณรงค์ แสงสวัสดิ์
สังกัด วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ชื่อเรื่อง สีสันในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุทดแทน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

๕	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ	ดีเด่น	(ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป)
๔	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ	ดีมาก	(ร้อยละ ๖๐-๗๙)
๓	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ	ดี	(ร้อยละ ๔๐-๕๙)
๒	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ	พอใช้	(ร้อยละ ๒๐-๓๙)
๑	หมายถึง	มีระดับคุณภาพ	ควรปรับปรุง	(ต่ำกว่า ร้อยละ ๒๐)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. การเขียนบทนำ					
๑) นำเสนอให้เห็นถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน	✓				
๒) แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการสร้างสรรค์ผลงาน	✓				
๒. บรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง					
๑) ความเกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์	✓				
๒) ความสามารถในการสังเคราะห์บรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	✓				
๓) ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากบรรณกรรมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	✓				
๓. วิธีการดำเนินการงานสร้างสรรค์					
๑) ความเหมาะสมของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน	✓				
๒) ความเหมาะสมของเครื่องมือ เทคนิค และวิธีการ ออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน	✓				
๔. การวิเคราะห์งานสร้างสรรค์					
๑) เป็นไปตามวัตถุประสงค์การสร้างสรรค์	✓				
๒) ความเหมาะสมของการนำเสนอผลการวิเคราะห์	✓				
๓) ความชัดเจนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์	✓				

ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เรื่อง ผู้ได้รับทุนงานวิจัยสร้างสรรค์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ตามที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ศิลปศิลป์ และทัศนศิลป์ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูงที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงพันธกิจการสร้างงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ที่เป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมีคุณค่าแก่สังคม นั้น

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ทุนดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว จึงประกาศให้ผู้ได้รับทุนงานวิจัยสร้างสรรค์ จำนวน ๕๐ เรื่อง รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านแปดแสนบาทถ้วน) ดังรายละเอียดตามเอกสารแนบ

ประกาศ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นางนิภา โสภณัฐสุทธิ)

อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รับรองด้านนาฏศิลป์

กัญจน์ภัทร วัฒนศิริ

(นางสาวกวิศกร มงคลชัย)

นักวิชาการพิเศษนาฏศิลป์

๑๑ พ.ย. ๒๕๖๓

รายชื่อผู้ที่ได้รับทุนงานวิจัยสร้างสรรค์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
งบเงินอุดหนุน: ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนามผลงานสร้างสรรค์
ประดิษฐ์คิดค้นทางด้านศิลปวัฒนธรรม

ลำดับ ที่	ชื่องานวิจัยสร้างสรรค์	ชื่อผู้ได้รับทุน	หน่วยงานต้นสังกัด	งบประมาณ (บาท)
๑	ประติมากรรมปูนปั้นผสมปะติมากรรมด้วยเทคนิค Applique ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากผลงานศิลปะของลูกออทิสติก	นางเมตตา สุวรรณศรี	วิทยาลัยช่างศิลป์	๕๑,๐๐๐
๒	บทเพลงชุด "คาถาสันปฐนาพรารักษ์"	ผศ. สมเกียรติ ภูมิภักดิ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี	๕๑,๐๐๐
๓	การสร้างสรรค์ละครเพลง เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ส่วนนักรบอศิก	ผศ. เฉลิมชัย ภิรมย์รักษ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ อ่างทอง	๕๑,๐๐๐
๔	เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป์ : การสร้างสรรค์ เพลงคำนัยขององค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	นายบำรุง พาทย์กุล และ นางวัชรินทร์ อรัณยธนา	สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ และ วิทยาลัยนาฏศิลป์	๕๑,๐๐๐
๕	ศิลปะจัดวางจากขยะเทคโนโลยีที่สะท้อน วิกฤตของสิ่งแวดล้อมทางทะเล	นายชูเกียรติ สุทิน	วิทยาลัยช่างศิลป์ นครศรีธรรมราช	๕๑,๐๐๐
๖	จิตรกรรมและภาพเคลื่อนไหวจากจินตนาการ แห่งความทรงจำที่สะท้อนสภาวะความสุข ความรัก ความห่วงใย และความผูกพัน	ผศ. สุทธาสินี สุวมโต	คณะศิลปวิจิตร	๕๑,๐๐๐
๗	ศิลปะการจัดวางเทคนิคเครื่องเคลือบดินเผา ความอิสระของสิ่งมีชีวิตจากท้องทะเล หลังโควิด ๑๙	ผศ. โอภาส นุชนิยม	คณะศิลปวิจิตร	๕๑,๐๐๐
๘	กระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภา ละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพา นางวันทองหนี ภักษายาอังกฤษ	ผศ. นพคุณ สุดประเสริฐ	คณะศิลปนาฏดุริยางค์	๕๑,๐๐๐
๙	โครงการสร้างสรรค์บทวรรณศิลป์ ๘ มิติ เพื่อสร้างสำนึกประชาชนไทย ชุด "กว่าจะมาเป็นไทย นั้น"	นายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล	วิทยาลัยช่างศิลป์	๕๑,๐๐๐
๑๐	จนพสกตเศรปาวตติกา กถาว่าด้วยประวัติ ของพระเถระนามว่า "จันทโร" ในมิติวิถีวัฒนธรรมสร้างสรรค์	นายสิทธิ วัฒนพงษ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์	๕๑,๐๐๐
๑๑	การแสดงสร้างสรรค์ชุด ถ้างี้ ได้ชุมทุก	นายพรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร	วิทยาลัยนาฏศิลป์ พัทลุง	๔๕,๐๐๐
๑๒	รวมศูนย์ปัญหาเทพบุตรอรุณ	นายสุรัตน์ จงดา	สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์	๔๕,๐๐๐

รับรองสำเนาถูกต้อง
กัมพลธร สมคิด
(นางสาวกวิศกร มงคลนัย)
นักวิชาศิลปวัฒนธรรม
๑ ๑ พ.ย. ๒๕๖๓
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วังวิเชียร)
ผู้อำนวยการบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ลำดับ ที่	ชื่องานวิจัยสร้างสรรค์	ชื่อผู้ได้รับทุน	หน่วยงานต้นสังกัด	งบประมาณ (บาท)
๑๓	จิตรกรรมลายรดน้ำจากอัตลักษณ์ความงาม วิถีได้	นางสาววรรณวิสา พัฒนศิลป์	วิทยาลัยช่างศิลป์	๔๕,๐๐๐
๑๔	วิถีชีวิตของสังคมร่วมสมัยภายใต้อิทธิพลของ เครือข่ายสังคมออนไลน์	ผศ. ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์	คณะศิลปวิจิตร	๔๕,๐๐๐
๑๕	จิตรกรรมสร้างสรรค์หุ่นกระบอกออกตัวโขนเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนทศกัณฐ์สั่งการอุปฮาดครวญ สู่นานาชาติ	นายสุระชัย สืบบุผา	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี	๔๕,๐๐๐
๑๖	การสร้างสรรค์บทเพลงไทยสำเนียงภาษา "ดัดคันเพลงดัด" จากภูมิเพลงสำเนียง ไทยอีสาน	รศ. สุพรรณิ เทลือบุญชู	สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์	๔๕,๐๐๐
๑๗	บทเพลงเล่าเรื่องตำนานบรรพชนคนกาฬสินธุ์	นางสาวศิริวรรณ จันทร์สว่าง	วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์	๔๕,๐๐๐
๑๘	นาฏยคีตราชคดี : รำอาวุดาบในการแสดง ละครชาตรีเมืองเพชร	นายนาวิ สาสงเคราะห์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี	๔๕,๐๐๐
๑๙	ระบำจิ้งเกียกระบี่พล	นายสมชาย พื่อนรำดี	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี	๔๕,๐๐๐
๒๐	การสร้างสรรค์เฟอร์นิเจอร์ด้วยเศษผ้า จากโรงงานอุตสาหกรรม	นางพิณต์ ไกรแก้ว	วิทยาลัยช่างศิลป์ สุพรรณบุรี	๔๕,๐๐๐
๒๑	ศิลปะทวารวดีสู่งานสร้างสรรค์ประติมากรรม เครื่องเคลือบดินเผา	นางสาวทัศนีย์ รุ่งทวีชัย	วิทยาลัยช่างศิลป์ สุพรรณบุรี	๔๕,๐๐๐
๒๒	ท่วงท่าเคลื่อนไหวบนเวที	นางสาวนุจรินทร์ พลแสน	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด	๔๕,๐๐๐
๒๓	การสร้างสรรค์ชุดการแสดง "วรรณมยุห์"	นายชัย สุวรรณบุญจางค์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี	๔๕,๐๐๐
๒๔	การสร้างสรรค์ผลงาน ชุด เริงดุคักอิมิแห่งดุ๊ก	นางมาลีนิ แพนบุญ	วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี	๔๕,๐๐๐
๒๕	นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด ศาสตราวุธเวท	นายณรงค์ฤทธิ์ เข้าวกรรม	คณะศิลปนาฏ ดุริยางค์	๔๕,๐๐๐
๒๖	ความสำคัญของการละเล่นมอญซ่อนผ้า ในมิติเพลงไทยสำเนียงมอญ	นายจักรกฤษณ์ วัฒนากุล	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี	๔๕,๐๐๐
๒๗	ดนตรีร่วมสมัยบนลิ้นสุโขทัยนครแห่งความสุข	นายอัศวิน โสการก	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย	๔๕,๐๐๐
๒๘	การวิจัยเชิงสร้างสรรค์กับเพลงชุดอัปสรสราญ บนเส้นเสียงและเสียงประสานอีสาน	นายอิทธิกร คามาโช	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย	๔๕,๐๐๐
๒๙	ความงามจากร่องรอยของอดีต รับรองต้นนาฏดุ๊ก	นางสาวปานทิพย์ พัฒนภรณ์	วิทยาลัยช่างศิลป์	๔๐,๐๐๐

กัญหะทิกร์ สมใจมา
(นางสาวกัญหะทิกร์ มงคงปาน)
ศึกษานิเทศก์
๑ ๑ ๒๕๖๓

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วังวิเชียร)
ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ลำดับ ที่	ชื่องานวิจัยสร้างสรรค์	ชื่อผู้ได้รับทุน	หน่วยงานต้นสังกัด	งบประมาณ (บาท)
๓๐	เพื่อนสวยตายแดน	นายกิตติยา ทาฮิสลา	วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์	๔๐,๐๐๐
๓๑	เพื่อนบูชาพระอุปคุต	นางสาวนพรัตน์ บัวพัฒน์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด	๔๐,๐๐๐
๓๒	แนวคิดกระบวนการทางวิชาการเพลงเดี่ยว จะเข้หกบท สามชั้น ลำหม้อมอญ	นายบรรพต โปหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี	๔๐,๐๐๐
๓๓	เทพบุตรอสูรวิจิตรวาทศิลป์ ตามแบบนาฏยพิธีกรรม	ผศ. จุลชาติ อรัญยะนาถ	สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์	๔๐,๐๐๐
๓๔	การถ่ายทอดความงามของพิธีกรรม ผ่านจิตรกรรมสีน้ำ	นางสาวรุจิรา ครุฑชื่น	วิทยาลัยช่างศิลป์	๔๐,๐๐๐
๓๕	ลิ้นปี่ในธรรมชาติจากจิตรกรรมรักสีโดยใช้วัสดุ ทดแทน	นายณรงค์ แสงสวัสดิ์	วิทยาลัยช่างศิลป์	๔๐,๐๐๐
๓๖	เสียงเสียง แสงสีออน ออนซอนนางเอก	นางอังคณาสิน ทาฮิสลา	วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์	๔๐,๐๐๐
๓๗	นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด เทพโศกทรัพย์	นางสาวศิริรัตน์ วิสุทธิพันธ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี	๔๐,๐๐๐
๓๘	การแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ ชุด ดงสวรรค์	นายภูกิจ พาสุนันท์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี	๔๐,๐๐๐
๓๙	เทพพระราหูทรงครุฑ	นายอนันต์ มาลาวงษ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี	๔๐,๐๐๐
๔๐	เมรุแห่งองค์พระเครื่อง	นางนันทวัน สังขะว	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี	๔๐,๐๐๐
รวม (หนึ่งล้านแปดแสนบาทถ้วน)				๑,๘๐๐,๐๐๐

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทิยา นันทิยา)
ผู้อำนวยการบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รับรองต้นาตุกคอง
กจิภคต มคค
(นางสาววิดาภัท มงคลนำ)
นักวิชาการศึกษานักวิชาการ
11 พ.ย. 2563

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล ณรงค์ แสงสวัสดิ์
วัน เดือน ปี เกิด 14 กันยายน 2513
ที่อยู่ วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
60 ถนนหลวงพรต แขวงลาดกระบ้ง เขตลาดกระบ้ง
กรุงเทพมหานคร 10520
โทรศัพท์ 09 4992 5651
อีเมล lone_narong@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2559 ปริญญาโท ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ) มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2537 ปริญญาตรี ศีกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม)
(สาขาประติมากรรมสากล) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2535 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ประติมากรรม) วิทยาลัยช่างศิลป์
พ.ศ. 2533 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยช่างศิลป์
พ.ศ. 2531 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
พ.ศ. 2529 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปวโรฬารวิทยา

การแสดงผลงาน

พ.ศ. 2564 ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศทัศนศิลป์และการออกแบบระดับ
นานาชาติ ในงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมสี่ภาค ณ จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2563 ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ระหว่าง
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประเทศไทย และคณะศิลปะและการ
ออกแบบ มหาวิทยาลัยโทยามะ ประเทศญี่ปุ่น ณ หอศิลป์วังหน้า
กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2562 ร่วมแสดงผลงานในโครงการแลกเปลี่ยนศิลปะและวัฒนธรรมแห่ง
เอเชียในฮานอย Meo Vac และ Ha Giang (ฉลองครบรอบ 50 ปี
การก่อตั้งมหาวิทยาลัยสถาปัตยกรรมฮานอย) และร่วมแลกเปลี่ยน
วัฒนธรรมกับคนพื้นเมือง Lo Lo Hoa ใน Meo Vac, Ha Giang

- ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการระหว่างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับ
มหาวิทยาลัยเว้ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ณ หอศิลป์วังหน้า
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2561 ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการ ในวาระครบรอบ 70 ปี
รศ.เทพศักดิ์ ทองนพคุณ และศิษย์ ณ หอศิลป์นิทัศน์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปะ (Artists Book) ในโครงการแลกเปลี่ยน
ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ในโครงการความร่วมมือทาง
ศิลปวัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับ the College of Arts,
Hue University ณ เมืองเว้ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
ร่วมแสดงงานศิลปกรรมคณาจารย์วิทยาลัยช่างศิลป์ เนื่องในวัน
คล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ณ ห้องแสดงภาพ อาคารจิตรกรรม วิทยาลัยช่างศิลป์
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2559 ร่วมแสดงผลงานโครงการนิทรรศการศิลปนิพนธ์ยอดเยี่ยม ครั้งที่ 8
ประจำปี 2559 ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพมหานคร
ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยความสัมพันธ์
ไทย - ญี่ปุ่น ณ หอศิลป์วังหน้า กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2558 ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรมคณาจารย์วิทยาลัยช่างศิลป์
ในโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ณ หอศิลป์ปรินาน จังหวัดน่าน
- พ.ศ. 2556 ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมคณาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
กรุงเทพมหานคร